

ihmeellistä, että me emme ikinä voisi sitä hyväksyä. Mutta nythän ei ole tavallinen olosuhde. Nythän kaikkia asioita on katsottava suuren hulluuden taustaa vastaan. Ja yksi hulluus enemmän ei merkitse mitään. Näin ollen minä katson, että tuskin tässä enää on mitään tentävissä. Sen lisäksi on tässä vielä se ikävä piirre, että valtiovarainvaliokunnan meikäläiset jäsenet eivät saaneet mitään sellaista tukea, mitään sellaista lisäehdotusta, joka nyt on suurelle valiokunnalle avannut näin lavean tien, ja jota suuren valiokunnan edustajat oikein näyttävät rintaansa lyöden. Jos valtiovarainvaliokunnan meikäläiset jäsenet olisivat saaneet sen tuen, jota ne kaipasivat hallituksen taholta eikä heitä olisi kohdeltu sillä ynseydellä, joka valitettavasti tapahtui, olisi asianlaita toinen. Se, mitä tehtiin, tehtiin omalla riskillä. Kun tämän sanon, korostan samalla sitä, että valtiovarainvaliokunnan ehdotus asiallisesti vastaa juuri sitä kantaa, mikä minulla persoonallisesti on tässä kysymyksessä. Ne korvaukset, jotka sisältyivät valtiovarainvaliokunnan ehdotukseen, olivat varsin riittäviä. Köyhät olisivat sen avulla tulleet autetuiksi ja keskivarakkaatkin, mutta nyt on menty siihen ihmeellisyyteen, että 320,000 markan omistajiakin katsotaan köyhiksi.

Mutta, kuten äsken sanoin, meillä tuskin on syytä lähteä uusille teille, vaan nyt on pyrittävä saamaan tämä asia päätökseen. Ehdotuksia tietysti voisi tehdä, kuten toveri Lehtonen tekikin. Se oli muuten vallan asiallinen ehdotus. Voidaan myös ajatella, että esimerkiksi korvausmäärien suurinta summaa yksityisille alennettaisiin 1 milj. markkaan ja 5 milj. markkaan muille. Mutta ne ovat kuitenkin kysymyksiä, jotka eivät kiinteästi liity pääasiaan.

Minun mielestäni ei tämä kysymys ole sellainen, jonka vuoksi meidän olisi otettava pois miehemme hallitusvastuusta. Minä kyllä ennustan, että meillä tulee olemaan hallitusvastuussa pysyminen asiain nykyisillään ollen yhtämittaista kompastelua, yhtämittaista peräytymisretkeä ja yhtämittaista vaivannäköä. Maailma on kerta kaikkiaan nyt sellainen kuin se on ja meidän on otettava asiat sellaisina kuin ne ovat. Yksityiset mielipiteet on nieltävä ja toivottava, että tästä päästäisiin jotenkuuten eteenpäin edes muutamia kuukausia.

M a n s n e r oli sitä mieltä, että näiden asioiden hoidossa on ilmennyt horjuvaisuutta ja heikkoutta. Esimerkiksi palk-

kakysymyksessä hallitus aluksi antoi sellaisen selityksen, jota työnantajat käyttivät hyväkseen ja SAK:n palkankorotusesitykset kaatuivat hallituksen antaman lausunnon perusteella. Viime perjantaina viimeksi Uusi Suomi viittasi tähän hallituksen taholta annettuun lausuntoon. Nyt näyttää hallitus kyllä ottaneen asiassa tiukemman kannan, mutta valitettavasti jo myöhään. Jos asiaan olisi aikaisemmin tartuttu ripeämmin, olisi voitu ehkäistä sen tyytymättömyyden syntyminen, jota nyt käytetään SAK:n joutoa vastaan. Rahanarvoa ei saa yrittää pitää vakavana yksinomaan työväenluokan kustannuksella. - Hallituskysymyksessä ei olisi nyt tehtävä mitään päätöstä, vaan Puoluetoimikunnan olisi seurattava asiaa ja tarpeen vaatiessa kutsuttava Puolueenvosto koolle. Toistaiseksi olisi siis pysyttävä hallituksessa, mutta työväkeä koskevia asioita olisi ajettava entistä ponnekaammin. Hallituksessa olevien meikäläisten jäsenten ja Puoluetoimikunnan väliset suhteet olisi saatava entistä kiinteämmiksi.

Puhuja ehdotti lopuksi, että palkkakysymystä koskevan kohdan ensimmäisen kappaleen kaksi viimeistä lausetta olisi muutettava seuraavaksi:

"Rahapalkkoja on sen vuoksi korotettava huomioonottaen, että tällöin alimpia palkkoja korotetaan suhteellisesti enemmän kuin korkeampia palkkoja. Myös urakkapalkkoja on vastavasti korotettava."

K u u s e l a: Tämän korvauskysymyksen yhteydessä on sanomalehdissä sekä täälläkin puhuttu hyvin kevytmielisessä äänilajissa niistä miljaardeista markoista, joita korvauksiin tarvitaan. Suuri valiokunta, joka kuulema nyt on asian järjestänyt kaikkien edustajien tyydytykseksi, on päässyt jonkinlaiseen yksimielisyyteen siitä, kuinka suureksi korvaussumma on muodostuva. Mutta on eräs toinenkin asia, joka tuottaa päänvaivaa: miten tuo summa saadaan kokoon. Kai se ensin on koottava, ennenkuin korvauksia voidaan ryhtyä suorittamaan. Täällä on sanottu, että sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän olisi tämä asia sellaisenaankin nieltävä. Saattaa olla, että suuri osa puolueemme kannattajista ei joudu osalliseksi tämän veron maksamisessa, koska se ei omista sellaista omaisuutta, johon tämä vero kohdistuu. Mutta tämä veronmaksu koskee myös suureksi osaksi sellaista puolueemme kannattajajoukkoa, nimittäin suurilukuista pienviljelijäluokkaa, joka joutuu suoranaisesti tätä veroa

maksamaan. Täällä eräs toveri puheenvuorossaan sanoi, ettei meikäläisiä ole paljon sellaisia, jotka omistaisivat 100,000 mk. Mutta minä uskallan väittää, että puolueessamme ja sen kannattajissa on tuhansia, ehkäpä kymmeniätuhansiakin sellaisia, jotka omistavat tuon näennäisesti suuren summan. Nykyisin ei tarvitse omistaa kovinkaan suurta maatilkkua, jolla on edes jonkinlaiset rakennukset, kun se nykyisen mittapuun mukaan ylittää tuon summan. Varsinkin ne, jotka ovat tähän asti valtion tulo- ja omaisuusveron asettaneet, piankin löytävät 100,000 markan suuruisen omaisuuden. Ja jos nyt kuvitellaan, että pienviljelystilalle, jonka arvo saattaa nousta 200,000 markkaan, pannaan kertakaikkista vero jopa 15,000 markkaa, niin ei tuolla pienviljelijällä ole muuta mahdollisuutta kuin ottaa tuo summa velaksi. Tiedän kokemuksesta, että nykyisin on mahdotonta saada pienviljelystilalle tuollaisellekaan summalle kiinnitystä. Jokainen käsittää, että tämä muodostuu pienviljelijälle tavattoman raskaaksi taakaksi.

Tiedossani ei myöskään ole, millä tavoin ja mikä arvovaltainen elin tulee lopullisesti arvostelemaan menetetyn omaisuuden määrän ja arvon. Tiedossani on kuitenkin eräs hyvä esimerkki. Meidän kunnassamme on siirtolaisena m.m. eräs pientilan omistaja, jonka tilan kokonaispinta-ala on 40 ha. Siitä on peltoa 9 ha ja huoneet keskinkertaiset, ja kun hän täyttää kaavakkeen, saa hän omaisuutensa arvoksi 427,000 mk. Jos otetaan vertauskohdaksi Satakunnassa olevat pientilat, uskallan väittää, että tuonsuuruisesta tilasta kukaan ei maksa yli 200,000 markan. Sen vuoksi pitäisi olla myös varmuus siitä, että ne miljaardit, jotka raskaalla verotuksella kootaan, tulisivat oikein käytetyiksi, niin ettei korvattava määrä olisi tilan todellista arvoa suurempi. Jos ryhdytään laskemaan pinta-aloja vain neliömetrittein ja rakennukset sellaisinaan, mitä ne uutena ovat maksaneet, päädytään kokolailla hirmuiseen loppusummaan. Pitäisi siis olla arvovaltainen elin tätä asiaa arvostelemassa, jotta ei maksettaisi todellista suurempaa korvausta.

Jo nytkin, kun tarkastelemme sitä suhdetta, joka siirtoväelle ja kanta-asujamistolla on ollut, se on muuttunut sikäli nurinkuriseksi, että maalaispitäjissä, mihin on sijoitettu siirtoväkeä, nämä tekevät talojen työt puoli-ilmaiseksi. Se on johtanut siihen, että palkkakunnan palkkatyöläisiltä on loppunut ansio. Ja nyt mennään nostamaan verot ja korvattavat määrät tavattoman suuriksi, mikä ei suinkaan ole omiaan kasvattamaan

yksimielisyyttä Suomen kansan keskuudessa.

Aikomukseni oli vielä hieman ihmetellä sitä, että sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä tuli niin ihmeelliseen tulokseen, kun se ensin asettui hallituksen esityksen kannalle, että täysi korvaus olisi enintään 10,000 mk, mutta sitten ottikin sydämenasiakseen puolustaa sellaisia omaisuuksia, jotka nousevat yli 300,000 markkaan jopa miljooniinkin. Mutta minun ei tarvitse tähän asiaan enempää puuttua, sillä toveri Salmenoja jo sanoi, että yksi hulluus enemmän tai vähemmän ei nykyaikana merkitse paljoakaan. Tosin se ei ollut kovin imartelevaa meidän ryhmällemme.

Nurminen yhtyi Kedon ja Aallon lausuntoihin korvausasiassa sekä huomautti, että jos korvausta olisi annettu vain 10,000 mk, olisivat siirtolaiset joutuneet suorastaan köyhäinhoidon varaan. - Hallitusta ei olisi tämän asian vuoksi päästettävä hajaantumaa. - Sotilaiden ravintokysymykseen on syytä kiinnittää vakavaa huomiota, sillä siitä on kuulunut paljon valituksia, varsinkin ryt, kun asianomaisten kotoakaan ei riitä enää paketteja lähettää.

Lehtonen sanoi valittavansa sitä, ettei hän tiennyt siitä ryhmän kokouksesta, jossa korvausasiaa viimeksi käsiteltiin sekä huomautti, ettei hän suinkaan ollut moittinut suuren valiokunnan meikäläisiä jäseniä. Jos puolueenuevosto hyväksyy ryhmän omaksuman kannan, ei ainakaan hän puolestaan tule asiasta jälkeinpäin tekemään juttua.

Kilp^{ef.} oli sitä mieltä, että päätöslauselmaa tul-
laan työväestön keskuudessa paljon lukemaan. Vallitsevasta tilanteesta on johtunut, että joissakin asioissa ollaan jo myöhässä. Eräaseen osaan työväestä on päässyt vallalle samanlainen levottomuus kuin kesällä 1917. Kommunistit ovat taas vilkkaassa toiminnassa. - Perimmäinen syy nykyisiin vaikeuksiimme on löydettävissä eristetyistä asemastamme. Ensi talvena tulee työttömyyttä ilmeisesti esiintymään pelottavassa määrässä. Työväestö toivoo tässäkin asiassa selvitystä, millä ohjelmalla ja miten työttömyyttä aiotaan vastustaa. Esim. pääkaupungissa on paljon puhuttu rakennustoiminnan elvyttämisestä, mutta vaikeuksia tuottavat sekä rakennusaineiden että luoton saaminen. Puhuja sanoi, ettei hän ole pätevä arvostelemaan, voidaanko nykyoloissa rakennustoimintaa elvyttää, mutta siitäkin olisi saatava

jonkinlainen selvitys. Sodassa kaatuneiden tai invaliideiksi tulleiden vanhemmillekin olisi annettava avustusta, mikäli näiden ~~elatus~~ on ollut heidän ansiotuloistaan riippuvainen. Ehdotti, että tämänsuuntainen lisäys otettaisiin julkilausumaan.

E. A. V u o r e l l e myönnettiin puheoikeus.

V u o r i huomautti, että sen jälkeen kun eri ammatti-
liitoissa oli asiaa käsitelty, oli enemmistöksi tullut se mie-
lipide, että Puoluetoimikunnan ja SAK:n yhteisen komitean mie-
tintöä ei sellaisenaan voitu hyväksyä, koska siinä oli sellai-
nen myönnytys, että voitaisiin luopua puolesta elinkustannus-
indeksin osoittamasta korotuksesta. Useat liitot olivat kyllä
hyväksyneet ehdotuksen, mutta enemmistö oli ollut sitä vastaan.
- Varsinkin pääministeri Ryti vastu^{sti} keväällä indeksiin perus-
tuvaa palkkojen korottamista. Hallituksen kanta ei tullut riit-
tävän ajoissa tiedoksi, joten Rydin kanta^{nan} asiassa yllensä luul-
tiin edustavan hallituksen kantaa. Vasta sen jälkeen kun minis-
teri Fagerholmille oli ilmoitettu, että työnantajat vastustavat
palkkojen tarkistusta, vedoten hallituksen asiassa omaksumaan
kantaa, ryhdyttiin asiassa hallituksen taholta toimenpitei-
siin. Sen jälkeen hallitus käsittelee asiaa, mutta työnantajain
taholla tulkittiin taas hallituksen kantaa väärin selittämällä,
että korotus tulisi koskemaan vain kaikkein pienipalkkaisimpia.
SAK:n taholta oli myös hallitusta painostettu, niinpä kulkulai-
tosten ja yleisten töiden ministeriö ryhtyi korottamaan palkkoja
uitto- ja metsätöissä jo ennenkuin hallitus oli asiassa kantansa
määrännyt. Työnantajat ovat edelleen olleet asiassa vastustavalla^{kannalla}
ja koettaneet selittää, että jos hallitus olisi aikaisemmin sa-
nonut yhtä kategorisesti kuin viime viikolla, niin he olisivat
jo korottaneet palkkoja. Hallituksen menettelyä puolustaa kyl-
lä se, että tilanne oli silloin vielä toisenlainen. Ryti arveli
syntyvän hyviä työtilaisuuksia, mutta tilanne huononi ja tuotan-
nollinen toiminta joutui huomattavasti kärsimään. Palkkakysymys
muuttui suorastaan toimeentulokysymykseksi ja nyt se on saanut
jo poliittisenkin luonteen. Samanlaista napuillua on esiintynyt
myös korvauskysymyksessä. Asiain sotkemiseksi on monenlaisia voi-
mia liikkeellä, eikä vain vasemmiston, vaan myös oikeiston kes-
kuudessa. On varottava, ettei työväenliikkeessä pääse syntymään
sellaisiarakoja, joihin joku vieras voisi pistää kankensa vä-

liin. Jos jokin ulkopuolinen valta pääsee asioista määräämään,
ei maamme työväenluokallakaan sen jälkeen ole mahdollisuuksia
asioidensa hoitamiseen.

H e l e n i u s huomautti, että siirtoväen asiain järjes-
täminen on suurin kysymys, mitä eduskunta koskaan on joutunut
käsittelemään. Korvauskysymyksessä tuli yllättävänä tieto, että
suuri valiokunta oli nostanut täyden korvausmäärän 80,000 mar-
kasta aina 320,000 markkaan. Näin suuret kannanmuutokset eivät
ole suuren ryhmän arvon mukaisia. Asiaa olisi pitänyt ryhmässä
aikaisemmin paremmin valmistella. - Lopuksi puhuja huomautti,
että sosialisointikysymykseen olisi nyt kiinnitettävä entistä
suurempaa huomiota.

Puheenvuorot rajoitettiin.

Yrjö Wellingille myönnettiin puheoikeus.

K a i v o s oli sitä mieltä, että nyt ei olisi sopiva
aika vetäytyä pois hallituksesta.

W e l l i n g huomautti, että jos Lehtosen ehdotus hyväk-
syttäisiin, se olisi suurin virhe, minkä kokous voisi tehdä. Kar-
jalaisten olot ovat siksi vaikeat ja mieliala heidän keskuudes-
saan niin hermostunut, että tämä asia on saatava nopeasti pois
päiväjärjestyksestä. - Puhuja selosti tämän jälkeen lähemmin
niitä periaatteita, joita on otettava huomioon, jotta korvausk-
symys saataisiin ratkaistuksi oikeudenmukaisella tavalla. Nyt
ei pitäisi enää mennä muuttamaan suuren valiokunnan ehdotusta,
vaan olisi laki hyväksyttävä sellaisenaan.

Kun oli todettu, että keskustelu tästä asiasta oli päät-
tynyt, toimitettiin ensin äänestys Balmin ehdotuksesta, joka
koski nostoväen palvelusaikaa, jolloin Palmin ehdotus tuli hy-
lättyksi 16 äänellä 11 ääntä vastaan, joten julkilausuman sana-
muoto jäi tässä kohdassa Puoluetoimikunnan ehdottamaan muotoon.
Tämän jälkeen hyväksyttiin yksimielisesti Nevalaisen ehdotus,
joka tarkoitti työtilaisuuksien varaamista siirtoväelle ja sa-
moin myös Kilven ehdotus sodassa kaatuneiden tai invaliideiksi
tulleiden vanhempien huoltoeläkeksi. Näiden muutosten julki-
lausumaan aiheuttama tarkistus jätettiin kokouksen puheenjoh-
tajain ja sihteerin tehtäväksi. (Päätöslauselma lopullisessa
muodossaan Liite n:o 3 a.)

Puoluetoimikunnan puheenjohtaja Kaarlo H a r v a l a esitti alustuksen puoluetta vahingoittavasta toiminnasta (Liite n:o 4) sekä ehdotuksen julkilausumaksi (Liite n:o 5).

Asian johdosta syntyneessä keskustelussa lausui

W i i k : Hyvät toverit! Kun nyt pyydän teitä vielä ker-
ran kuuntelemaan wiikiläistä lausuntoa, teen sen siinä käsityk-
sessä, etten tule tämän jälkeen todennäköisesti vaivaamaan puo-
lueneuvostoa. (Huutoja: Meinaatkos erota?)

Maamme työläisjoukkojen keskuudessa on nyt ilmeistä he-
räämistä, jota ei voida mitenkään selittää vain kommunistien ai-
kaansaamaksi, miten paljon sitä yritetäänkin. Työväenluokan luok-
kavoima pyrkii nyt taas oikeuksiinsa. Sota merkitsi työläisille
kärsimyksiä ja alennustilaa. Se joutui peräyttämään, ei ainoastaan
aineellisia etujaan poikkeuslakien johdosta, vaan myöskin sen pro-
letaarinen katsantokanta on tallattu jalkojen alle. On julistettu
sellaista yksimielisyyttä, joka käytännössä merkitsisi työväen
alistumista porvarien johtoon. Nurkkaisänmaallisuus on rehoitta-
nut, kansallisvihaa lietsottu, ja vielä sodan jälkeenkään puo-
lueen johto ei ole suostunut puhumaan julkisesti sosialismista
sentähden, että porvaristo saattaisi siitä narkästyä. Muutamien
kuukausien aikana täten porvaristo sosialidemokraattien johta-
vien aineksien tukemana on tehnyt enemmän työväen sosialistisen
ja kansainvälisen katsantokannan murtamiseksi, kuin mihin por-
varisto yksin on pystynyt vuosikymmenien kuluessa. (Eino Kilpi:
esimerkkejä!). Työväki on ollut pakotettu vaikenemaan, sen on
täytynyt vaieten nähdä sosialidemokratiaa häväistävän. Jotkut
ovat kyllä alusta alkaen olleet selvillä siitä, että julistus on
ollut valhetta. Muut ovat sen voimakkaasti tunteneet, mutta so-
tapsykoosi on ollut ylivoimainen. Työväki on ihmetellyt asiaa ja
vaiennut, muuta se ei ole voinut tehdä.

Sodan jälkeen ajatukset ovat alkaneet päästä liikkeel-
le. Ja rauhanteko oli omiansa siihen vaikuttamaan. Silloin huo-
mattiin laajoissa kansanjoukoissa, että hyödytöntä oli uhrata
kymmeniätuhansia ihmishenkiä, että koko kansamme on ollut salai-
sen diplomatian ja kevytmielisen ulkopolitiikan uhrina, ja kun
tämä on huomattu, niin joukkojen keskuudessa on syntynyt kuohun-
taa. Kun täten uus-socialidemokraattinen isänmaallisuus on teh-
nyt vararikon, niin vanhat sosialidemokraattiset aatteet ovat
taas astuneet esille, luokkataistelun, työväen itsenäisyyden

aate, jotka eivät ole pitkään aikaan olleet muodissa niissä pii-
reissä, joissa niitä ei ole tarvittu. On alkanut eräänlainen jään-
lähtö. (Edustajain joukosta: Kevätvirrat!). 20 vuoden aikana on
tehty työtä työväenluokan tietoisuuden eksyttämiseksi. On kuljet-
tu tappiosta tappioon. Vasta sitten, kun siveellisten ja aineel-
listen tappioiden lisäksi tuli sellainen suursaavutus kuin sota,
jonka sosialidemokratia todennäköisesti olisi voinut estää, jos
se olisi pysynyt itsenäisenä valtiollisena voimatekijänä, silloin
tämä aukaisi joukkojen silmät huomaamaan, mihin oli jouduttu; ja
seuraukset tästä saattavat olla arvaamattomat. Ne saattavat olla
puolueelle kohtalokkaita, ellei puolue sanoudu irti tuosta poli-
tiikasta.

Käsitykset ovat luonnollisesti kypsyneet näinä viime
kuukausina luonnollisesti vain vähitellen. Tosin joukot eivät
paljon tietäneet asioista, sillä tärkeimmät asiathan on pidetty
salassa. Ei ole myöskään ollut elintä, joka olisi ilmaissut
joukkojen ajatuksia ja vaikuttanut kokoovasti. Minä olen, niin-
kuin toverit tietänevät, jo muutamia kuukausi suljetuissa koko-
uksissa esiintynyt ja puhunut kuuroille korville. Olen ollut täs-
tä tietoinen ja niinkuin kerran sanoinkin ryhmässä, minä puhun
nyt pääasiassa pelastaakseni oman sieluni, käyttäkseni vanhan
hyvän kirjan sanoja. (Edustajain joukosta: Tai nahkanne!) (Hakki-
la: Kovan kokemuksen opetuksia.) Mutta tästä on kuitenkin ollut
se hyöty, että kun joka vaiheessa olen merkinnyt kantani, ei ku-
kaan ole päässyt syyttelemään minua jälkiviisaudesta. Samalla o-
len myöskin tahtonut ja luullut täyttäneeni erään velvollisuute-
ni työväkeä kohtaan.

Olen nähnyt etukäteen, mihin tulisivat johtamaan ne
taantumuslait, joita niin tiheään on säädetty, kuuluisa työvel-
vollisuuslaki, monet muut poikkeuslait, sotatilalaki uudessa
muodossaan. Esiinnyin syksyllä rauhan puolesta. Puhuin kuuroille
korville, mutta työläisjoukoille tämä on käynyt kalliiksi.

Sitten, hyvät toverit, tulee sellainen aika, jolloin
ei voi edes omaa sieluaan pelastaa sillä, että puhuu vain sulje-
tuissa kokouksissa. Ja se aika tulee silloin, kun joukkojen sie-
luissa on muodostunut sellainen tila, että ne saattavat käsittää,
mistä tässä on kysymys. Ja että se aika on tullut, se on käynyt
viime aikoina ilmi.

Tämän kevään ja kesän kuluessa on kääntynyt erikoisen paljon meidän harvalukuisten tovereiden puoleen, joista tiedetään, että me olemme ennen sotaa, sodan aikana ja sen jälkeen vastustaneet taantumusta. Meidän on täytynyt kovin paljon olla matkoilla. Keskuselimet eivät tosin ole meitä lähettäneet, mutta järjestöt ovat pyytäneet (Lehtonen: Minä olen pyytänyt, mutta et ole lähtenyt.) Et sinä ole mikään keskuselin. Ja kaikkialla, mihin olemme tulleet puhumaan, olemme saaneet nähdä innostusta ja tervettä luokkahenkeä. (Edustajain joukosta: Niinkuin me muutkin!). Mutta puheet eivät ole sentään riittäviä. Aina silloin, kun viime kuukausina on jotakin julkaistu, mitä on kirjoitettu sosialistisessa hengessä, niin joukot ovat melkein tapelleet sen saamiseksi. Ja kun nyt tämä meidän lehtemme on alkanut ilmestyä, niin se tapahtuu oikeaan aikaan. Jos se olisi alkanut aikaisemmin, olisi ehkä voinut väittää, että me kylvämme tyytymättömyyttä. Nyt me ainoastaan ilmaiseimme ne opinioit, jotka jo ovat olemassa.

Miten vallanpitäjät tulisivat tähän suhtautumaan, se oli aavistettavissa. Nyt oli kuukausien kuluessa vaivalla rakennettu ⁴synteesi, joka johtaisi joukkojen ajatukset määrättyyn suuntaan. Niille on selitetty, että syksyllä hallitus äärimmäiseen saakka ponnisteli rauhan puolesta; se ei voinut sitten muuta kuin käydä sotaan. Ja isänmaan puolesta on työväen täytynyt uhrautua ja sitä varten luopua sekä omista eduistaan että omista ihanteistaan. Ja kun sitten sota johtikin sellaiseen tulokseen kuin se johti, on selitetty, että kyllä näistä uhreistakin sentään oli hyötyä. Ja se on todistettu fraaseilla, joita on haettu ruostuneen sankariromantiikan aave- maailmasta.

Tuo rakennelma on ollut niin keinotekoisesti laadittu, että kun vain joku tulee ja antaa muutamia tietoja ja kerää muutamia vanhoja sosialidemokraattisia totuuksia, se romahtaa. Joukot silloin huomaavat, että noinkin se asia on, olimmehan me sittenkin oikeassa. Myöskin meidän puolueemme johtajien täytyy huomata, että näin joukkojen keskuudessa laajassa mittakaavassa nyt ajatellaan. He ovat kyllä erään ulkomaisen puolueen tapaan toistaneet itselleen, että me olemme kovin voimistuneet, päivä päivältä voimistuneet, puolueemme on kovin yksimielinen, on vain kourallinen viikiläisiä, jotka panevat

vastaan. No, olkon se sitten heille lohdutuksena, jos se riittää. Mutta, kun he eivät voi olla huomaamatta, että joukkojen syvyydessä on kuohuntaa, niin he selittävät niinkuin poika, joka eläintarhaissa näki elävän kameelin, että tällaista eläintä ei ole olemassakaan.

Jotta heidän saippuakuplansa ei halkeaisi, heidän on välttämätöntä estää kaikki toiseen suuntaan menevät lausunnot. Niinpä ensinnä menneisyydestä ei saa puhua, se on "erittäin vaarallista". Sitä teroitettiin meihin heti sen jälkeen, kun eduskunta oli palannut Helsinkiin. Ja kun rauha oli sitten tehty, sanottiin, että menneisyydestä ei ole nyt enää puhuttava. Ja se on niin vaarallista siitä puhuminen, että Eljas Erkon on täytynyt melkein tähän saakka viipyä Tukholmassa, kun ulkoasiainvaliokunta olisi tahtonut häntä kuulustella viime syksyn tapahtumista. Hänen osoitettaan ei ole tiedetty, eikä sitä ole tietänyt hallitukseen. Näinä päivinä mies on palannut. Ja on todettu, ettei hallituksen kertomusta ehditä enää näillä valtiopäivillä käsitellä.

Jos menneisyys on näin vaarallista, jos niin tiukasti täytyy siitä valet, tuo vaiteliaisuus, joka muutenkin on muodostunut kansallamme turmiolliseksi, niin mitä sitten sanotaisiin tulevaisuudesta, jonka porvaristo näkee natsilaisten maahantulon muodossa. Olisi mielenkiintoista tietää, miten meidän puolueemme oikeistolaiset käsittävät sen asian. Mutta, elleimme saa sitä tietää, niin voidaan siitä olla sangen varmoja muutenkin. (Edustajain joukosta: Entäs kommunistien tulo?)

Yhtenä keinona epäilyttävien lausuntojen tukahduttamiseksi on nyt sensuuri ja koska monet toverit eivät tiedä, mitä sensuurimääräyksiä meillä on Suomessa, minä luen ne: Kirjoitukset lehdissä eivät saa sisältää sellaista, että siinä loukataan vieraan maan sotilas- tai kansalliskunniaa; tai jos yksipuolisesti asettuu jommankumman sota- tai intressipuolen kannalle ja vaarannetaan Suomen puolueettomuutta tai saatetaan se epäilyksen alaiseksi; tai halventavassa sävyssä puututaan vieraan maan sisäisiin asioihin ja valtiollisiin pyrkimyksiin; tai esitetään Suomessa vallitsevia mielialoja, jotka ovat omiaan vaarantamaan yksimielisyyttä; tai nostetaan vihamielisyyttä vierasta valtiota vastaan. Tällaista ryömimistä se on pitkään matkaa vieraitten diktaattorien edessä. Pidetään niin paljon kiinni fascistivaltioiden kunniaa, että oma kunnia

unohdetaan. Noihin määräyksiin sos.-dem. ryhmän enemmistökin on myötävaikuttanut ja niinollen sitä sensuuriasetusta, jonka perusteella nämä määräykset on annettu, ei ole kumottu. Ymmärtää tosiaankin, jos ajatellaan näitä sisäisiä puolueoloja, että sensuurilla taitaa olla enemmänkin kuin yksi tarkoitus. Sen lisäksi tulee sitten sisäinen puoluesensuuri. Pitkin matkaa sitä on harjoitettu välittämättä liioin puoluepäätöksestä, joka antaa puolueen jäsenille oikeuden saada lausuntonsa lehtiin. Sitä päätöstä on loukattu silloin, kun on katsottu jonkun vaikutusvaltaisen miehen edun sitä vaativan.

Nyt on ilmestynyt tämä uusi lehti. Se kääntyi heti alussa Työväen Kirjapainon puoleen, jotta ansio sen painattamisesta jäisi puolueelle. Sovittiin jo siitä, minä päivänä se painetaan. Heinäkuun 7. päivänä oli ilmoituksia lehdissä tämän lehden ilmestymisestä. Seuraavana perjantaina, kun lehti oli kokonaan ladottu ja taitettu, tuli äkkiä määräys, että sitä ei saakaan painaa. Minä käännyin Kansanvallan v.t. toimitusjohtajan puoleen, kysyen, miten tällainen määräys on voinut tulla, eikä johtokunta edes kokoontunut. Hän sanoi, että ministeri Tanner on hänelle sanonut: Olisi toivottavaa, ettei sitä painettaisi ennenkuin johtokunta on kokoontunut. Johtokunta piti silloin kiireessä saada kokoontumaan ja huomautettiin asiasta sen puheenjohtajalle ministeri Salovaaralle. Johtokunnan jäseniä oli tietääkseni riittävä määrä kaupungissa, niitä oli suuri määrä eduskunnassakin. Johtokunta olisi kaiken todennäköisyyden mukaan saatu koolle, mutta ministeri suvaitsi sanoa, että minä lähdän nyt matkalle, tulen ensi sunnuntaina kaupunkiin, silloin kokous voidaan pitää. Sitä ei ole pidetty. (Salovaara: Eikö ollut korrektia menettelyä?). Niin saatiin hiukan viivytetyksi lehden ilmestymistä. Saatiin annetuksi pieni neulanpisto julkaisijoille. Ehkä siitä on ollut paljon nautintoa. 2000 mk tappiota siitä on ollut kirjapainolle ainakin. Puoluetoimikunta sitten käsitteli asiaa ja päätti kaikille puolueen kirjapainoille ilmoittaa, että sitä ei ole syytä ottaa painettavaksi.

Tällaista on se demokratia, josta niin paljon puhutaan. Koko Suomihan on taistellut demokratian puolesta ja puolueemme taistelee demokratian puolesta ja sen omassa keskuudessa valitsee demokratia. (Edustajain joukosta: Hajoitusta vastaan.) Mutta, kun sosialidemokratiasta on otettu sosialismi pois

ja demokratia pois, mitä jää jäljelle. Mitä tehtävää on sellaisella puolueella? Vai olisiko ryhdyttävä toimenpiteisiin näiden aatteiden palauttamiseksi puoluetoimintaan?

Lehtemme painettiin sitten muualla ja se postitettiin. Me olimme sitä omin käsin postittamassa ja laittamassa osoitteita Helsingissä. Ja en olisi uskonut etukäteen sitä tunnelmaa, joka siellä vallitsi. Se oli jotakin sellaista, joka vallitsi noin 40 vuotta sitten puolueen alkuaikoina, kun - ei ollut ministereitä ja toimitusjohtajia, mutta jolloin uskottiin aatteeseen ja tehtiin sen puolesta työtä.

Kun asia oli käsiteltävänä puoluetoimikunnassa, tapahtui se merkillisyys, että lehden sisällöstä ei puhuttu ytyään sanaa, vaikka sisältö oli useimpien jäsenten tiedossa. Siitä siis ei ollut kysymys. Mutta puhuttiin ylimalkaisin fraasein hajoitus-työstä ja parjattiin lehden toimituskuntaan kuuluvia yksityisiä henkilöitä. Nyt, kun puolueen arvostetut jäsenet, ainakin useat, ovat lukeneet tämän lehden, pyydän sanomaan, mitä siinä on epäsosialidemokraattista. Tietysti siinä voi olla paljon sellaista, mistä ollaan eri mieltä. Emme voi pyrkiäkään siihen, että kaikki olisivat samaa mieltä. Mutta, mikä siinä on ollut sellaista, mitä ei ole voitu painattaa sosialidemokraattisessa kirjapainossa? Mitä siinä on ollut sellaista, jonka takia lehden toimittajat pitää ajaa puoleesta pois? (Edustajain joukosta: Sehän on kilpatehtävä, eihän siitä saa täällä puhua! Naurua.) Kun tiedetään työväenluokalla olevan solidarisuuden tunnetta, niin käytetään vanhaa demagoogista keinoa. Jos voidaan jokin ryhmä tehdä epäluulon alaiseksi, niin sen epäluulon avulla voidaan lyödä alas oikeutettukin oppositio. Niin on tavallisesti, mutta nyt on toisin. Nyt se trikki ei enää kävele. Nyt on päinvastoin toteutumassa työläisjoukkojen keskuudessa yksimielisyys kaikista suurista tämänpäivän asioista. Vaaditaan demokratian palauttamista. Vaaditaan normaali-sen luokkataistelun ehtoja, rauhan säilyttämistä ja lujittamista, hyvien suhteiden solmimista Neuvostoliiton kanssa. Tästä kaikesta ollaan yhtä mieltä työläisjoukkojen kesken. Jos nyt nämä jotkut tahtovat asettua sen yksimielisyyden ulkopuolelle, olkoon se heidän asiansa. (Edustajain joukosta: Samoja asioitahan puoluekin ajaa.) Tuo hajoituspuhe on löytänyt tiensä Iltasanomien palstoillekin ja siitä se kelpaa otettavaksi

Sosialidemokraatin palstoille, jotta ei tarvitse keksiä omin-
takeista.

Nyt sanotaan, että olisimme voineet kirjoittaa kaiken
tämän puoluelehdissä. Tähän minä vastaan, että se mielipide-
ryhmä, jota me edustamme, on siksi voimakas, ettei sen tar-
vitse olla toisen kuokkavieraana. Ja ylipäänsä on oikeus pe-
rustaa uusia lehtiä. On sanottu, että se kilpailisi puolue-
lentien kanssa. Toivottavasti ei nyt kukaan tee itseään
naurunälaiseksi väittämällä sellaista. Sosialidemokraatti-
sessä liikkeessä ei suinkaan ole tuntamatonta se, että täl-
laisia eri suuntien äänenkannattajia on olemassa. Ranskassa
on viime vuosina ollut kaksi tai kolmekin sellaista, niin
että puolueen puheenjohtajalla on ollut oma äänenkannatta-
jansa, puoluesihteerillä ollut omansa ja vielä muilla li-
säksi. Vapaan Sanan julkaiseminen on ollut sitäkin oikeute-
tumpi, koska itse asiassa ei vallitse sitä puoluepäätösten
määräämää sananvapautta, mikä lehtiemme palstoilla pitäisi
vallita. Lehdistöhän on suurin piirtein samaistettua. Ja
sitten tulee vielä tärkeä seikka, että sen kautta ei voi ta-
voittaa kaikkia niitä, joille me tahtoisimme kirjoittaa,
hyvin tunnetuista syistä. Puolueen luokkatietoisesta ainek-
sesta huomattava osa on jäänyt viime kuukausina tilaamatta
lehtiä. (Edustajain joukosta: Tilaavat Helsingin Sanomia.)
Heille on yhdentekevää, mitä uutislehteä he käyttävät. Ei
minun tarvitse sitä perustella. Jos joku väittää, että So-
sialidemokraatin sisältö on parantunut, niin se on pikkaian
parantunut aivan viime aikoina. Nyt tämän lehden kautta
olemme päässeet puhumaan juuri niille lukijoille, joille
olemme tahtoneet puhua. Ja se kuppikunta, josta jotkut ovat
niin kauheasti puhuneet, on osoittautunut huomattavan suurek-
si. Me otimme vaatimattomasti ensin 7,000 kappaleen painok-
sen. Sitten on otettu neljä kertaa lisää numeroita, niin
että lopullinen painos nyt muodostuu 14,000 kappaleeksi.
Meillä ei ole aihetta siitä vaieta. Taitaa olla hiukan suu-
rempi painos kuin S. Sosialidemokraatilla. Sen painosmäärää
ei kukaan saa tietää, eivät edes johtokunnan jäsenetkään.
(Edustajain joukosta: Ei voida kilpailijalle antaa tietoja.)
Ja kuitenkin tämä painos leviää pääasiassa kolmeen kaupun-
kiin: Helsinkiin, Tampereelle ja Turkuun. Emme ole vielä
saaneet järjestetyksi riittävästi muualle. (Edustajain jou-

kosta: On ilmaiseksi lähetetty myös Kuopioon.) On ilmaiseksi
lähetetty puolueuuvoston jäsenille se, mitä ehdimme lähet-
tää. Siitä, minkälainen innostus saattaa vallita, mainitsen
esimerkin. Samana päivänä, jolloin lensi ilmestyi, eräs mies
myi Helsingissä 500 kpl. Ja ~~mitä~~ samaa innostusta on muualla-
kin. Saattaa olla ikävää kuulla, mitä minä kerron. (Edusta-
jain joukosta: Hauska kuulla kaskuja.)

Nyt tahdotaan, että myös puolueuuvosto yhtyisi näi-
hin mielenosoituksiin. Se muoto, jota ehdotetaan, on kyllä
arveluttava, sillä kun puoluesäännöissä on tarkoin määrät-
ty, mitkä tehtävät eri puolue-elimille kuuluvat, niin ei ole
oikein, että Puolueuuvosto luovuttaa erottamisoikeutensa
Puoluetoimikunnalle. On ymmärrettävää, että ne, jotka val-
tioelämässä ovat harrastaneet poikkeuslainsäädäntöä, tekevät
sen myös puolue-elämässä, mutta siitä oikeusturva kärsii niin
puolueessa kuin valtiossakin. Taitaa olla helppo asia viedä
tämä päätös perille. Arvattavasti Puolueuuvosto hyväksyy
Puoluetoimikunnan ehdotuksen. Ennen kaikkea sitä vartenhan
se on kutsuttu koollekin täksi päiväksi. Ja Puoluetoimikun-
nassa taas on riittävästi niitä käskyläisiä, jotka panevat
sen toimeen, toiset kyllä vähän vastahakoisesti, mutta pa-
nevat kuitenkin. Mutta hyvät toverit! Mutta, mikä on sitten
oleva käytännöllinen tulos kaikesta tästä rettelöstä, sillä
muuksi en voi sitä sanoa. Silloin, kun sain tietää, että Tan-
ner oli kieltänyt painamasta lehteä, sanoin, eiköhän Tanner
ole laskenut väärin. (Tanner: Päinvastoin. Sanoin: Tästä tu-
li mainio ase meille!) Siitä tuli mainio ase, mutta kenelle?
Mutta syntyi toinenkin kysymys. Mihin se laskelma johtaa, jos
Puolueuuvosto hyväksyy tämän esityksen.

Ei ole liioin ollut tuloksia Puoluetoimikunnan muis-
ta viimeaikaisista esiintymisistä. Se tavallaan kehoitti,
neuvoi astumaan suojeluskuntiin. Sitä ei ole noudatettu ja
niin puolueemme johtajat eivät ole voineet lunastaa sitä vek-
seliä, jonka ovat porvareille asettaneet. Sitten ryhdyttiin
kieltämään kaikkea suhtautumista Ryömän yhdistykseen. Se ei
ole myöskään vaikuttanut. Puoluejärjestöt antavat edelleen-
kin talojaan käytettäväksi ja sen yhdistyksen jäsenmäärästä
on olennainen osa sos.-dem. puolueen jäseniä. Minä saatan otak-
sua, että jos nyt osoitetaan voimaa sillä tavalla kuin Tanner

tahtoo, siitä saattaa tulla uusi voimattomuuden osoitus. Niillä, jotka ovat tähän rettelöön lähteneet, olisi ollut eräs toinen keino, joka hakematta tarjoutuu jokaiselle, joka tahtoo toimia rehellisesti ja demokraattisesti. Varmasti Tannerille olisivat koko puoluelehdistön palstat avoinna. Voin luvata, että myös Vapaan Sanan palstat ovat hänen käytettävissään. Sitä keinoa ei käytetty. Oli eräs, joka tuntui mukavammalta, ja se oli tuo kömpelö ja raaka sensuuri, että ulos kirjapainosta, ulos puolueesta. Se on diktaattorien tavallisia eleitä, jotka kestävät sen, minkä kestävät.

Nyt riippuu Puolueneuvostosta, miten asia edelleen kehittyy. Jos tässä olisi kysymys vain muutamien vähäpätöisten henkilöiden ajamisesta ulos puolueesta, se ei paljoa merkitisi, mutta nämä henkilöt ovat lausuneet julki sangen laajojen työläisjoukkojen käsityksen. Meidän takanamme on, mitä puolueväkeen tulee, suurimmat kaupungit: Helsinki, Tampere (Hakkila: Ei Tampere!), Tampere on meidän ja Kotka (Edustajain joukosta: Ja Viipuri!) (Naurua edustajain keskuudessa). Tehän olette juuri koonneet viipurilaiset tänne ja laittaneet erikoisen puolueosaston, josta puolueen oikeistolle toivotte erikoisen paljon tuloksia. Maaseutu on ollut tässäkin suhteessa kauan takapajulla, kuten luonnollista on. Mutta sekin epäkohta on nyt korjaantumassa. Pohjois-Häme, se punainen Häme, on todella hyvin punainen tällä kertaa.

Minä myönnän, että on eräs seikka, jonka täytyy kovasti houkutella oikeistotovereita tähän toimenpiteeseen, ja se on se, että sen kautta saataisiin Helo ja Wiik ulos Puoluetoimikunnasta, jota Tanner on kandeda puoluekokouksessa turhaan yrittänyt. (Tanner: Ei ollenkaan, suosittelin, ikävä kyllä.) Helsingin kokouksessa esiintyi Tanner itse sitä varten. Turussa kokemuksistaan viisastuneena käytti käskyläisiä. Jos nyt käy siten, että meidät viskataan ulos, Tanner on tyytyväinen, porvaristo on tyytyväinen, eikä meilläkään liene liioin aihetta tyytymättömyyteen. Mutta puolueelle tästä kyllä saattaa johtua haittoja, joita on syytä ajatella ja ajatella hiukan tarkemminkin. Monet kai tietänevät, että puolueesta on sodan jälkeen eronnut sangen paljon väkeä, erikoisesti teollisuustyöväkeä. Ei käytännöllisistä, vaan aatteellisista syistä. Minä olen aina, kun minulta on kysytty, sanonut: Pysykää puolueessa, toimikaa puolueessa! Mutta se

nyt on vähän niin ja näin, mitä minä voin vaikuttaa, niin kuin hyvin tiedätte. Nyt on se omituinen tilanne puolueessa, että ne, jotka eniten ovat rikkoneet puoluetta ja koko kansaa vastaan, pysyvät puolueessa ja heittävät ulos sellaisia, jotka ovat varoittaneet ja tulevat varoittamaan heidän turmiollisesta politiikastaan. Ja kun Puoluetoimikunnan esityksessä viitataan menettelytapaohjeisiin, minäkin pyydän lukea pari lausetta niistä: "Puolueen kaikki järjestöt, elimet ja toimihenkilöt pitäkoot velvollisuutenaan selvän demokraattisen luokkataistelun omaksumisen ja sen juurruttamisen työläisjoukkoihin. Luokkien välisen yhteistyön hyväksi ei saa uhrata työväenluokan itsetuntoa eikä sen itsetietoista katsantokantaa peittelemällä porvarillisen luokan ja työtätekevän luokan välisiä vastakohtia tai porvarillisten puolueiden ja sos.-dem. puolueen periaatteiden ja loppupäämäärien eroavaisuuksia." Ei kai voida päätöksiä perusteellisemmin rikkoa, kuin nämä päätökset ovat tulleet rikotuiksi. Niin se on, että kun jokin puoluepäätos ei miellytä johtajia, niin ne polkevat päätöksiä.

Jotta nyt ei olisi mitään epäselvyyttä siitä, miten me, työtoverini ja minä, suhtaudumme tähän asiaan, tahdon sanoa seuraavaa: Me emme tahdo riitaa puolueen johdon kanssa. Ne, jotka ovat lehtemme näytenuumeron nähneet, ovat sanoneet, että se on kauttaaltaan asiallinen ja arvokas. Ja niin tahdomme jatkaa. Mutta meillä on oikeus arvosteluun, siitä me emme luovu, ja jos meidät heitetään puolueesta ulos, emme pyydä armoa. Meidän kohtalomme on kuitenkin kadehdittavampi kuin niiden, jotka heittävät meidät ulos.

Hel o lausui käsityksensä, että Wiik puhui kuin vakauksen mies ainakin sekä uudisti jo Puoluetoimikunnassa tekemänsä ehdotuksen, joten Vapaa Sanaa koskevassa asiassa kappaleen alkuosa olisi hyväksyttävä näin kuuluvana:

"Puolueneuvosto, todeten, että puolueen kansanvaltaisten periaatteiden mukaista on sallia vapaata keskustelua puolueessa vallitsevista mielipide-eroavaisuuksista, milloin se tapahtuu puolueen ohjelman ja menettelytapaohjeiden puitteissa, kehoittaa puoluetoimikuntaa " j.n.e. (kuten ehdotuksessa.)

Lisäksi puhuja uudisti jo Puoluetoimikunnassa tekemänsä Suomen-Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seuraa koskevan päätöslauselmaehdotuksensa, joka kuului seuraavasti:

"Puolueneuvosto, todeten, että puolue on jatkuvasti pyrkinyt luomaan hyviä ja ystävällisiä suhteita kaikkien naapurimaiden, niiden mukana myös suuren itäisen naapurimaan kanssa, pitää tätä pyrkimystä edelleen erittäin tärkeänä sekä että kaikkea sitä tarkoittavaa toimintaa on tuettava. Mikäli tämän pyrkimyksen varjolla harjoitetaan muuta, puoluetta tarkoitukseksi vahingoittavaa toimintaa, on sellainen toiminta tuomittava ja sitä vastustettava."

S i n e r v ä lausui käsityksensä, että jos Vapaan Sanan julkaisemisella voitaisiin helpottaa työväenluokan asemaa, voitaisiin tätä puuhaa ymmärtää, mutta nyt siitä on ilmeisesti vain haittaa ja on omiaan aikaansaamaan sekaannusta puolueemme keskuudessa.

A a l t o: Alustuksessa mainitaan myös Mauri Ryömän yhdistyksen toiminnasta. Minä en halua siihen sen enempää puuttua. Minulla on se käsitys, että puolueneuvoston jäsenillä on kaikilla selvä tietoisuus siitä, että se on selvä kommunistinen järjestö, joka osataan pitkittä puheitta tuomita sen mukaan. Minä kohdistankin lausuntoni vain tähän uuteen lehtipuuhaan ja täällä annettuihin lausuntoihin. Tässä Wilkin ja hänen toveriensa lehdessä puhutaan useimmissa kirjoituksissa hyvin paljon itse yksimielisyydestä, nimittäin sillä tavoin, että meidän puolueemme harrastaisi yksimielisyyttä porvariston kanssa kaikissa asioissa. Kun täällä kai useimmat ovat lukeneet tämän lehden kirjoituksia, ei tarvitse viipyä enempää aikaa niissä. Totean vain, että se on hyvin suuressa määrässä demagogiaa, sillä ei minun tietääkseni puolueemme sanomalehdistö eikä puolueen keskuudessa muuallakaan ole milloinkaan saarnattu yksimielisyyden syntymistä porvarillisten aineiden kanssa, eikä siis yksimielisyydestä puhuttu muussa kuin sodan aikana maanpuolustusasiassa. Mutta näissä kirjoituksissa on annettu se sävy, että meidän lehdistössämme ja puolueessamme yleensä saarnattaisiin yksimielisyyttä porvariston kanssa sillä edellytyksellä, että luovomme omista pyrkimyksistämme. Tämä on vähän sentapaista asiain selvittelyä, jota tällä hetkellä suurten maiden johtajat käyttävät selittäessään syyllisyyttä ja rauhankysymyksiä, siis asioiden päälaelleen kääntämistä. Puuttumatta yksityiskohtiin lähemmin, minä vielä tästä lehdestä haluan mainita, että olen kahlannut sen läpi ja olen havainnut, että siinä on yleensä useimmissa kirjoituksissa esitetty se väite, että

meidän puolueemme on luopunut sosialismista. Arvostelu ei kohdistu yksinomaan joihinkin määrättyihin tapauksiin, joissa saattaisi olla arvostelun sijaakin, niinkuin aina asioita käsiteltäessä huomataan olevan, vaan se on yleinen väite ja esitetään, että koska siis meidän puolueemme ja lehdistömme ovat luopuneet sosialismista, niin sen tähden on ollut tarpeen perustaa tämä uusi lehti, joka ottaisi ajaakseen sosialismia. Tämä on henki ja sävy näissä kirjoituksissa. Tämä on minun mielestäni vähän enemmän kuin mikä on soveliaista puolueen sisällä tapahtuvaksi ja sosialidemokraattien nimellä suoritettavaksi. Haluan vielä mainita, että ainakin yhdessä tämän lehden kirjoituksessa, ehkäpä useammassakin, on esitetty natsismista puheen ollen, että meillä ei ole mitään vaaraa, vaikka asetuisimme jyrkemmin ja päättävämmin natsismia arvostelemaan, koska naapurinamme on sosialistinen suurvalta, joka tietysti suojelee meitä. Minä myönnän, että näissä kirjoituksissa, joissa tämä ajatus on esitetty, kirjoitetaan varovaisesti, mutta tällaisia ajatuksia se kuitenkin sisältää. Siinä siis joka tapauksessa asetutaan sille kannalle, että Venäjällä on nyt vallalla sellainen sosialistinen järjestelmä, johon kai meilläkin olisi pyrittävä. Näillä sanoilla sitä ei sanota, mutta siitä puhutaan hyväksyvässä hengessä. Tämä myös osoittaa, ettei se ole niin puhdasta sosialidemokratiaa kuin on koettu kuvitella. Minä sanoisin lyhyesti, että ne muutamat kohdat, joissa käsitellään näitä kysymyksiä, on höystetty sosialidemokratian pulverilla, mutta sieltä huokuu vieras haju. En ole koskaan asettunut sille kannalle, että puolueen sisällä ei saisi käyttää arvostelevaa kieltä. Päinvastoin se on puolueelämälle tarpeellista, mutta jokin raja täytyy olla. Jos mennään niin pitkälle, kuten olen maininnut tässä lehdessä mennyn, että kielletään kokonaan meidän puolueemme toimintaan sisältyvän sosialismia, niin on mielestäni silloin astuttu sen rajan yli, mikä on sallittua.

Sitten on eräissä muissa kirjoituksissa ja täällä esitetyissä lausunnoissakin tullut esiin, niinkuin joskus aikaisemminkin, kun on puhuttu Suomen ja Neuvostoliiton välisestä sodasta, että esitetään sellainen väite, että sotaan syyllinen ei ollut Venäjän hallitus, vaan että siihen oli syytä Suomen hallitus, ennen kaikkea sen silloinen ulkoministeri.

Aikaisemmin on puhuttu paljon myös siitä, että sota sytyi sen takia, että ulkopoliittikkaa johdettiin taitamattomasti, jota sanaa on käytetty. Ja sitä on jatkettu edelleen. Minä en tando sanoa asiasta, miten sen laita todella on, sillä minulla ei ole aihetta lähteä erikokoisesti puolustamaan enempää yhtä kuin toistakaan meidän ministereistämme, ja asiahan voi olla niin, että aina ei parhaalla tavalla onnistuta asioita ajamaan. Mutta, olisiko tässä tapauksessa ollut parempia mahdollisuuksia, olivatpa näitä asioita hoitamassa, ketkä tahansa. On meille esim. puolueuuvoston viimeksi pidetyssä kokouksessa esitetty selonteko näistä asioista, jopa todistuskappaleitakin, joista kävi ilmi, että Venäjä oli kertakaikkiaan päättänyt jo aikaisemmin ryhtyä sotaan ja että se ei ollut meidän puoleltamme vältettävissä. Joka tapauksessahan tiedetään, että meidän edustajamme pyrkivät ratkaisemaan käytyjä neuvotteluja suotuisaan suuntaan rauhallisesti. Ja sen käsityksen minä olen saanut, että neuvottelijat palattuaan Moskovasta uskoivat siihen, että ei silloin ainakaan välittömästi mitään ihmeitä tapahdu, että neuvottelut eivät olleet katkenneet, vaan että ne keskeytyivät. Ja koska mitään uhkavaatimusta ei esitetty, uskottiin, että neuvotteluja voidaan jatkaa, kunnes herättiin siihen, että lentopommit tärähtelivät. Tahdon sanoa tämän senvuoksi, että vaikka olisikin jotakin arvostelun aihetta meidän maamme silloisessa ulkopoliittikan johdossa, josta minä en katso voivani arvostelua antaa, niin on käynyt ilmi, että maamme ei voinut välttää sitä, mikä tapahtui. Ja joka tapauksessa on aivan asian pääläelleen asettamista, että tahdotaan vierittää syy tästä meidän maamme politiikan johdon niskoille ja säästää tuom^oia ne, jotka sodan todella aloittivat. Ei minun mielestäni sana arvostelu tästä ole enää paikallaan.

Mikä vaikutus on sitten tuollaisella esiintymisellä? tahdon sanoa, että sillä, mitä me puhumme täällä seinien sisällä omassa keskuudessamme, ei ole mitään kauaksikantavampaa merkitystä. Mutta sikäli kuin vieraitten maiden hallitusten sanomalehtien välityksellä esitetään kirjoituksia, joiden mukaan ristiriidat ovat äärimmäisen suuria ja vielä esitetään väitteitä, että meidän puolueemmekin olisi

harrastanut politiikkaa, joka vastustaisi hyvien suhteiden aikaansaamista ja ylläpitämistä Neuvostoliiton kanssa, sen täytyy olla puolueellemme vahingollista, eikä vain meille vahingollista, vaan myöskin vaarallista koko maaillemme. Toveri Hålo mainitsi Viron kohtalosta, ettei siihen ollut syytä se, että siellä nousi työväen keskuudessa toimintaan hajoittavia voimia, vaan se oli suurimmalta osalta Viron taantumuksellisen politiikan syy. En halua lähteä Viron tapahtumia erittelemään. Todennäköiseltä näyttää, että Baltian maat oli päätetty bolshevistisoida ja ottaa Venäjän haltuun, ja niin olisi tehty, tapahtuipa siellä mitä tahansa. (Huutoja: Oikein.) Mutta, mikäli on kysymys meidän kohtalostamme, siitäkään meillä ei ole tietoa, mutta näyttää todennäköiseltä, että jos me muuten täällä säilyisimme ja voisimme säilyttää itsenäisyytemme ja toimintavapautemme, niin jos täällä esiintyy sellaisia virtauksia, joita suurennellen voidaan saada rajan taakse sellainen käsitys, että meillä on ennen kaikkea työväestön keskuudessa huomattavat määrät sellaisia henkilöitä, jotka olisivat valmiit ottamaan tännekin saman autuuden, minkä Baltian maat jo ovat saaneet, voi sillä olla asiaan ratkaiseva vaikutus.

Puolueuuvoston viime kokouksessa lausuttiin - tosin se oli vain arvelu, mutta näyttää todennäköiseltä - että tuskinpa Neuvostoliitto olisi viime syksynäkään ryhtynyt sota-toimiin meitä vastaan, elleivät sen agentit olisi täältä antaneet siinä sellaisia tietoja, että suuri osa maamme työväestöstä on kommunisteja ja ovat valmiit ottamaan venäläiset vastaan ja että täällä syntyy helposti kapina, kun sota on puhjennut. Samalla tavalla voivat vaikuttaa vastaisuuteenkin nyt alkaneet esiintymiset. Jos toivotetaan sitä käsitystä, että muka sosialidemokraattinen puoluekin vastustaa ystävällisten suhteiden solmimista ja ylläpitämistä Neuvostoliiton kanssa ja toiselta puolen liioitellen suurennellaan sitä kannattajamäärää, mikä tällä uudella suunnalla on, voi se saada siellä aikaan halua sekaantua meidän asioihimme enemmän kuin mitä muuten tapahtuisi. Näinollen tämä uusi lehti voi saattaa meidän maamme samanlaisen uhan alaiseksi, mihin Baltian maat jo ovat joutuneet. Näitä seikkoja silmäl-

läpikäyden, pidän tätä yritystä, ei ainoastaan puolueen sisäistä toimintaa vahingoittavana, vaan suurena vaarana meidän maamme itsenäisyyden säilymiselle. Tahtoisin lopuksi sanoa, että se on korkeata peliä, jota nämä muutamat miehet ovat nyt ryhtyneet harjoittamaan, ja minusta tuntuu - huolimatta siitä, että he ovat vahvoja puoluemiehiä - että he eivät ole jaksaneet ajatella tätä asiaa loppuun ja etteivät he tällä kertaa näkisi toimintansa seurauksia. Minä en ainakaan tällä kertaa halua uskoa niin pitkälle, että tällaista työtä tehtäisiin tietoisesti. Siis odottaisin, että se menee tietämättömyyden tilille, asiain väärin arvioinnin tilille. (Wiik: Mille tilille tämä puhe menee?) Joka tapauksessa olen sitä mieltä, että se ei mahdu enää sosialidemokratian puitteisiin. Jokaisella tietysti - tämmöisissäkin demokraattisissa oloissa kuin meillä on - on oikeus esiintyä vakaumuksensa mukaisesti ja toimia parhaaksi harkitsemallaan tavalla. Mutta sitä mielestäni voitaisiin vaatia, että esiinnyttäisiin selvästi. Jos kerran mennään niin pitkälle, että väitetään, että puolueessamme ei ole enää socialistisesta hengestä mitään jäljellä, niin silloin olisi toimittava omaan laskuun eikä sosialidemokratian nimessä.

Tällä toveri Helo lausunnossaan mainitsi mm., että mitä vähemmän on sisäistä erimielisyyttä, sitä suurempi mahdollisuus on maamme itsenäisyyden säilyttämiselle. Se on minunkin käsitykseni. Ja juuri sitä olen koettanut esittääkin, että kun tällaista rikkinaisyyttä esiintyy, siitä on todella vaaraa maamme itsenäisyydelle.

Minusta tuntuu vähän liian suurelta vaatimukselta, jos toveri Helo tarkoitti sitä, että koko puolueen, kaikkien miesten pitäisi yksimielisyyden vuoksi ilman muuta yhtyä siihen, mitä toverit Helo, Wiik, Sundström ym. lehdessään esittävät, ei tämä ole minusta kohtuullinen vaatimus.

Mitä tulee puoluetöimikunnan esittämään päätöslauselmaehdotukseen, niin minun lausunnostani on jo käynyt ilmi, että vähintään se on sanottava. Olen kyllä sitä mieltä, että mikäli asiassa tulee kysymykseen radikaalisempien toimenpiteiden täytäntöönpano, että olisi sekä puolueelle että puoluetöimikunnalle edullisempaa, että nuo päätökset sanelisi

puolueenuevosto, koska siinä tapauksessa, että puolueenuevosto antaa tässä asiassa puoluetöimikunnalle valtuudet, vastaisuudessa tullaan mahdollisesti selittämään mahdollisten tapahtumien jälkeen, että se on taas noiden muutamien miesten toimenpiteistä syntynyt diktatorinen toimenpide. Ja kaikkia väitteitä on vaikea selittää. Minä en kuitenkaan halua tehdä mitään muutosehdotusta, sillä olen valmis hyväksymään puoluetöimikunnan ehdotuksen.

K i l p i, Sylvi-Kyllikki: Puolueenuevoston on tässä kokouksessa määriteltävä kantansa kommunisteihin, joita Mauri Ryömä johtaa. Mauri Ryömä ei nykyään nimittäin enää kaihda Baltian maissa käyttää itsestään nimitystä Suomen Kommunistisen Puolueen johtaja, vaikka hän täällä kotimaassa edelleenkin tietysti väittää olevansa sosialidemokraatti. Ja toiseksi *Kajon* siihen ryhmään, johon kuuluvat edelleen luulevat ja sanovat olevansa sosialidemokraatteja, mutta, jotka ovat kiinteässä yhteistoiminnassa tämän kommunistisen puolueen kanssa. Wiik huomautti täällä, että Tampere, Helsinki ja mikäs se kolmas kaupunki on, jo ovat "meidän käsissämme", ja tämä viittaus osoitti, miten kiinteässä yhteistoiminnassa nämä kaksi ryhmää ovat, sillä juuri nämä samat paikat SNS-seura *Sanoo* olevan heidän käsissään. Ja yhteistoiminta näyttää jatkuvan kaikilla aloilla.

Suomen-Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seura käyttää jäsenhankinnassaan hyvin merkillisiä ja samalla hyvin kuvaavia keinoja. Minä kerron erään esimerkin. Erääseen työläisperheeseen Söörnäisissä tuli asukiksi nuori mies, joka tarjosi perheen emännälle SNS-seuran jäsenkirjaa. Kun tämä leskivaimo siitä kieltäytyi, niin nuori mies oli sanonut: "Ottakaa vain ajoissa, sillä kun me syksyllä teemme vallankumouksen, niin silloin ne, joilla on tällainen jäsenkirja, ovat etuoikeutetussa asemassa." Kun minä sitten kerroin tämän jutun eräälle työmiehelle, niin hän sanoi, että samaa keinoa on heidän verstaassaan käytetty, kun on kaupiteltu SNS-seuran jäsenkirjoja. Tässä siis koetetaan vedota henkilökohtaiseen etuun ja eräässä mielessä se aina tehoaa edesvastuuttomiin ihmisiin ja myös itsekkäisiin oman edun tavoittelijoihin.

Kerrotaan, että Baltian maissa vähän ennen kuin siellä

olivat nuo tunnetut vaalit, levitettiin huhua, että ainoastaan ne, jotka käyvät äänestämässä, saavat leipäkortin. Seurausena oli, että äänestykseen osanotto oli miltei sataprosenttinen. Tällaiset keinot vaikuttavat aina ja luonnollisesti täällä Suomessakin. Mutta eri asia on sitten, minkälaista jäsenaineistoa tällä tavalla saadaan. Ensinnä ovat mukana aatteelliset, vakaumukselliset kommunistit, jotka koko Suomen itsenäisyyden ajan ovat toimineet täällä Neuvostoliiton hyväksi. Mutta sitten on paljon edesvastuutonta aineistoa, jota ei koskaan saa vakavaan järjestötoimintaan mukaan, mutta joka tulee silloin, kun se luulee siitä olevan itselleen jotakin etua. Tällainen jäsenhankinta on hyvin vaarallista ja se voi koitua asianomaisille toimintaa johtaville järjestöjen johtajille vahingoksi.

Täällä toveri Sinervä minun mielestäni ilmaisi sen kannan, jota varmasti Suomen työväestön suuri enemmistö edustaa. Sisäpoliittisesti on meidän ratkaistavanamme nyt hyvin tärkeä kysymys. Ennen tai myöhemmin meidän on ratkaistava kysymys siitä, mistä kohtaa me jaamme tämän Suomen kansan kahtia. Erotammeko siitä vain pienen kommunistiryhmän, vai hapuillen ja epäroiden koetamme saada siihen toiselta puolen suuria työläisjoukkoja. Minusta tuntuu, että kansalaissodan kokemukset ja myös viime sodan kokemukset osoittavat, että tälle kansalle on edullisempaa, että pidämme koko kansan koossa ja myös työväestön lähempänä muita yhteiskuntaryhmiä. Jo se, mitä Baltian maissa tapahtuu, on meille hyvin varoittavana esimerkkinä. Ja mitä meidän omaan maahan tulee, niin ilman muuta jokainen harkitseva kansalainen voi todeta, että meillä sivistyneistö ja talonpoikaisto ei alistuisi niin hiljaisesti kuin Baltian maissa on tapahtunut. Meillä syntyisi verisiä kahakoita ja kansalaissota, jos kommunistien toiminnan annetaan edelleen jatkua. Ja siinä suhteessa sosialidemokraattisella puolueella on nyt juuri tällä hetkellä, tehtävänä ratkaisunsa.

Puoluetoimikunnassa m.m. toveri Pekkala edusti sitä kantaa, että ulkopoliittisesti on hiukan vaarallista nyt puhua SNS:seurasta ja esiintyä jyrkästi sitä vastaan, ja erikoisesti hän vastusti sitä, että julkisuudessa mainittaisiin tämän seuran nimi. Minusta tämä kanta on hiukan naiivi. Entäs, jos Mauri Ryömän seuran nimenä olisi kommunistinen puolue, jota

41.

se itse asiassa on, eikö silloinkaan uskallettaisi ryhtyä taisteluun sitä vastaan, koska Neuvostoliitossa kommunistinen puolue on ainoa virallinen puolue? Jos siis tahdotaan olla vakauksellisia sosialidemokraatteja, niin on rohkeasti nyt esiinnyttävä julkisesti Mauri Ryömän johtamaa seuraa vastaan. Ja minä toivoisin, että Puoluetoimikunta saisi ne valtuudet, joita tässä julkilausumassa endotetaan. Tämä olisi välttämätöntä sen vuoksi, että puoluetoimikunta ei voi kaikissa yksityiskohdissa kutsua puolueenuevostoa koolle. Jo nyt on ilmennyt, että maaseudulla on eräitä järjestöjemme toimihenkilöitä, joko puheenjohtajia tai sihteereitä, jotka määrätietoisesti toimivat tämän kommunistiryhmän hyväksi siitä huolimatta, että koko järjestö sellaisenaan on sosialidemokraattinen. Tällaisia yksityistapauksiakin varten puoluetoimikunta tarvitsisi valtuudet mainitunlaisten henkilöiden erottamiseksi puolueesta, jotta järjestöt voitaisiin pelastaa sosialidemokraattiselle puolueelle.

Eduskunnan puhemiehelle, toveri Väinö H a k k i l a l l e
myönnettiin puheoikeus.

H a k k i l a lausui: Tämä asia, josta puhutaan, on niin surullinen, että en olisi luullut, että puolueenuevoston tarvitsisi ryhtyä sellaista harkitsemaan. Näyttää siltä, että eräät teoreetikot, että eräät vasemmistointernationaalit, joita on perustettu vuosikymmenien kuluessa ja jotka ovat kärsineet haaksirikon, ovat kuvitelleet kansainvälisen sosialismin suurta vaikutusvaltaa huolimatta siitä, että heidän palveluksensa puolueelle ovat aiheuttaneet vahinkoa melkein järjestään jokaisessa Euroopan maassa, sillä ajat eivät ole sellaiset kuin ennen. Mutta se puhe, jonka Wiik piti, osoittaa hänen käsittävän asian siten, että me olisimme jonkinlainen suurvalta, jossa meidän sosialidemokraattinen puolue voisi esiintyä täysin vapaasti, huolimatta siitä, miten olosuhteet ovat ulkomailla ja mihin velvoittaa nykyinen tilanne sisäpolitiikassakin. Vaikka Wiik itse onkin kirjoittanut kirjan "Kovan kokemuksen opetuksia", näyttää siltä, että eräät eivät ole mitään oppineet. Helo kangerteli kovasti, kun hän koetti selittää Baltian maiden tapauksia. Ilmeisesti nämä maat olisivat menettäneet itsenäisyytensä, olisivatpa menetelleet miten tahansa. Mutta, jos nämä meidän suuret

poliitikot, kuten Wiik lähettävät onnittelusähkösanomia täydellisen vapautensa menettäneelle maalle, niin sanon, että itsenäisen Suomen kansalainen ja työväenluokan edustaja ei pidä ainakaan tuollaista menettelyä oikeana. Se tuntuu ivalta niitä kohtaan, joille tällaisia sähkösanomia on lähetetty. Jos meillä on toiveita säilyttää vapautemme, joka on Suomen työväenluokalle elinehto, niin se tapahtuu ainoastaan siten, että me näiden kokemusten jälkeen, mitä Euroopassa on tapahtunut, kykenemme säilyttämään yksimielisyytemme ja yhtenäisyytemme, kun on kysymyksessä Suomen itsenäisyys. Me olemme Suomen ystäviä, sosialidemokratian itsenäisyyden ystäviä, ja sitä meidän on ajettava. Ja sellaisen ystävän on katsottava, ettei väärin tulkitse historiaa, että me muka aloitimme hyökkäyksen Venäjän suurvaltaa vastaan. Sehän on historiallinen vaihe ja on häpeä näiden tapausten jälkeen sitä tässä maassa toistaa. (Huutoja: Oikein! Wiik: Älä kiivastu!) Minä kiivastun, kun on näin julkeata valhetta vastaan mentävä. Minulla on kädessäni kommunistisen puolueen entisen sihteerin Arvo Tuomisen vihkonen, Arvo Tuomisen, joka on istunut 10 vuotta Suomen vankiloissa. Hän sanoo, että hyökkäys on Venäjä ja että se näin ollen ei voi saada kannattajia mistään kansalaisryhmästä. Eivätpä edes Suomen rehelliset kommunistitkaan voi olla muuta kuin yhdessä kaikkien muiden Suomen asukkaiden kanssa taistelemassa Suomen vapauden ja itsenäisyyden puolesta, kun sitä vastaan aiheettomasti hyökättiin ja tässä hyökkäyksessä käytettiin sellaisia keinoja kuin käytettiin.

Ne ovat olleet ja menneet. Mutta on väärin syyttää ja käyttää persoonallisiin hyökkäyksiin niitä puolueen toimihenkilöitä vastaan, jotka ovat olleet kantamassa raskaimman taakan viime talven aikana. Meillä on ollut eräitä voimakkaita, lujia suomalaisia, jotka siinä ovat tehneet täysmittaisen työn. Ne, jotka nyt kuuluvat uuteen hajoittajajärjestykseen, olivat niin epävarmoja syksyllä, minkä kammottaisivat, että kului viikko-kausia, ennenkuin he saapuivat Suomen eduskuntaan, jonne Suomen kansa oli heidät valinnut. Ryhmän täytyi antaa ultimaatum, ennenkuin he tulivat uudelleen. He pakenivat valtiopäivätyötä ja saapuivat jatkamaan sitä vasta sen jälkeen, kun venäläisten hyökkäys oli jo pysähdytetty.

Minusta on surullista, ellei nyt ymmärretä, että meidän puolueessamme täytyy vallita yksimielisyys. Suomen työväki on aina vaatinut ja vaalinut yksimielisyyttä. On surullista nähdä hajoittajien joukossa entinen puolueen sihteerin, jonka pitäisi ainakin olla selvillä siitä, että se hajoitustyö, johon hän on ollut valmis nyt tarttumaan, on suorastaan turmiollista, ei ainoastaan Suomelle, vaan koko maan vapaudelle. Nämä hajoittajat eivät ymmärrä sitä, että se työ, mitä he tekevät ja julistavat, että jokainen hajanaisuus, jokainen eripuraisuus palvelee ainoastaan oikeita Suomen vapauden ja Suomen sosialidemokratian vastustajia, ja ne ovat kommunisteja. Hyöty tulee kaikesta hajoituksesta yksinomaan näiden hyväksi. Ja Wiik tietää niinkuin minäkin, miten lähetit kulkivat hänenkin leiristään Helsingistä Tukholmaan ja päinvastoin. Ne eivät ole mitään tuntemattomia asioita sille, joka vähänkin tarkemmin seuraa asioita. Voisin mainita nimiä ja tapauksia, mutta minusta ei ole syytä sitä tehdä. Mutta kun ryhdyttiin niin reippaasti työhön kuin Wiik teki, silloin on katsottava rehellisesti tosiasioita silmiin ja kutsuttava hajoitustyötä hajoitustyöksi, eikä luultava, että nyt elämme vuoden 1917 aikoja. Kaikki saavat nyt väkeä puolelleen. Sodan jälkeen on niin paljon kärsimättömiä, että kaikki saavat nyt väkeä puolelleen. Mutta, onko koulutettujen, vanhojen poliitikkojen tehtävä lisätä tätä tyytymättömyyttä? Eikö heidän tehtävänsä ole koettaa lääkittää ja rauhoittaa? Sitten, kun rauhalliset ajat jälleen koittavat, kun Suomen vapaus on jälleen lujalla pohjalla, käykööt vaikka kuinka lujasti arvostelemaan. Silloin on siihen aikaa. Nyt se on vaarallista. Se on Suomen työväenluokalle vaarallista ja se on Suomen vapaudelle vaarallista.

Suurvalloilla on paljon ystäviä. Eivät ne tarvitse pienen Suomen ja sen vähäväkisen kansan ystävyttä. Ne kehittävät asioitaan aseiden voimalla, mutta meidän pienen kansan, voimattomien, jotka vain luotamme oikeuteen ja vapauteen, meidän on syytä nyt katsoa, ettemme tekisi itseämme suureen rikokseen ja virheeseen syyhäiksi. Meidän on syytä nyt olla varovaisia ja ennen kaikkea koettaa edes yksimielisyydellä ja rehellisellä palveluksella säilyttää itsenäisyytemme.

K e t o: Tässä ehdotuksessa, jonka puoluettoimikunta on laatinut, sen ensimmäiseen kohtaan nähden, siis siihen, joka koskee Suomen-Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seuraa, on pari kohtaa, jotka minä olisin halunnut saada muutetuksi. Kun sain liian myöhään tiedon puoluettoimikunnan eilisestä kokouksesta, en voinut tätä ehdotustani siellä tehdä. Sen vuoksi olen täällä laatinut, neuvoteltuani eräiden puoluetoverien kanssa, vähän toisenlaisen ehdotuksen. Minä näet päinvastoin kuin Sylvi-Kyllikki Kilpi tahtoisin sittenkin ainakin toistaiseksi ulkopoliittisista syistä välttää tämän seuran nimen mainitsemista julkisuudessa. Neuvostoliitossahan seurataan näitä asioita hyvin tarkasti, joten voisi vaikuttaa haitallisesti seuran nimen mainitseminen. Toinen syy on se, että ponsilauseelman lopun, jossa selostetaan, että puolueemme on koko toiminta-aikanaan jatkuvasti ponnistellut hyvien ja ystävällisten suhteiden aikaansaamiseksi naapurimaiden kesken, niihin luetuna suuri itäinen naapurimaamme, positiivisemmän luonteiseksi. Olisi puhuttava kaikista naapurimaista. Sen vuoksi minä ehdottaisin ponsilauseelmalle seuraavan muodon:

"Käsiteltyään poliittista toimintaa maassamme ja sen yhteydessä havaittuja ilmiöitä sos.-dem. puolueenuevosto toteaa, että eri tahoilla on nykyistä arkaluontoista ulkopoliittista tilannetta hyväksi käyttäen ryhdytty repivään toimintaan puoluettamme vastaan ja sen ohella yritetty sekoittaa kansamme ja erikoisesti työväenluokan käsitteitä. Tällöisina ilmiöinä puolueenuevosto haluaa mainita ensiksikin,

että viimeksi kuluneiden kuukausien aikana eräät piirit, jotka jo aikaisemminkin ovat työskennelleet puoluettamme vastaan ja pyrkineet hajoittamaan työväenliikettä, ovat entistä järjestetympin ryhtyneet jatkamaan tätä työtään ja julkilausumissaan samoin kuin muussakin toiminnassaan esittäneet m.m. puolueemme ja SAK:n vastustavan hyvien suhteiden aikaansaamista Suomen ja Neuvostoliiton kesken.

Tämän johdosta puolueenuevosto toteaa, että puolueemme päinvastoin jatkuvasti ponnistelee normaalisten, hyvien ja ystävällisten poliittisten ja taloudellisten suhteiden luomiseksi Neuvostoliiton kanssa. Perättömät, tätä maamme työväestön tuntemaa tosiasiaa koskevat väitteet ovat omiansa vain synnyttämään maamme ulkopuolella epäluuloa täällä vallitsevista mieli-

aloista ja vaarantamaan maamme suhteiden kehittymistä Neuvostoliiton kanssa ystävälliseen suuntaan."

Mikäli asia koskee Wiikin y.m. julkaisemaa lentoa, minun ei tarvitse tästä asiasta paljon puhua, koska Janne Aalto, Hakila y.m. ovat jo sanoneet sen, minkä minäkin ajattelin siitä sanottavaksi. Minä en luule, että se Wiikin konsepti, ajatussuunnitelma, jonka hän täällä luonnehti työväenliikkeestä, saattaisi olla oikea, sillä niin merkillisellä ja loukkaavalla tavalla pan^{hän}siinä ainoaksi työväenliikkeen tehtäväksi sen mitä hän mainitsi, mutta hän unohti kokonaan mainita työväenliikkeen tehtävät jonkin maan kansallisuuden ja valtioelämän säilyttämiseksi, ja ne toki aina ovat kuuluneet sosialidemokratian ohjelmaan. En minä ymmärrä sellaista sosialidemokratiaa, joka ei tahtois näistä asioista mitään tietää, niinkuin ei niistä Wiikin esitelmässä ainakaan mitään mainittu. Onhan selvää, että kun meidän on tällaisena aikana, jota me elämme, säilytettävä valtiollinen itsenäisyytemme, niin se asettaa meille vaatimuksia sisäpolitiikkaamme nähden. Siitä hän ei pääse enempää Wiik lehdessään kuin kukaan muukaan. Mitä tulee tämän lehden ulkopoliittiseen ohjelmaan, niin se minua huolestuttaa eniten; se, mitä Helo sanoi Venäjän ja Suomen itsenäisyydestä, ja se, mitä Wiik sanoi sosialidemokraattisten luottamushenkilöiden syyllisyydestä tähän sotaan. Se on minusta, niinkuin Hakila jo ennätti täällä sanoa, totuuden kääntämistä pääläelleen. Nykyisessä maailman tilanteessa voi tietysti tapahtua erehdyksiä, mutta onhan kaiken totuuden ja järjen asettamista pääläelleen, jos emme sano, että Suomen sodan syy oli Venäjässä ja Stalinissa. Kun minä tämän väitteen esittän, niin tahdon sanoa, että tämän väitteen esittävät myös kaikki ne ulkomaiset sosialidemokraatitkin, joihin Wiik on aina katsonut kunnioituksella, koska he ovat olleet vasemmistososialidemokraatteja, joita hän on pitänyt niin korkeassa kurssissa. Minulle on tullut viimeinen itävaltalaisen lehti Pariisista. Siinä on pitkä kirjoitus Suomen sodasta ja siinä on eräs luku, jossa käsitellään, mitä olisi tapahtunut, jos Stalin olisi ollut sosialisti ja jos hän olisi menetellyt niinkuin sosialisti menettelee. Siinä esitetään, että sosialisti ei olisi voinut lähteä sotimaan pientä valtiota vastaan, mutta sosialistinen ja sellainen valtio kuin Venäjä olisi kuitenkin saanut aikaan sellaisen kansanliikkeen kaikkien

maiden työväestössä, että Suomen olisi täytynyt tyydyttää Venäjän kohtuulliset vaatimukset. Mutta tällainen käsitys ei ollut siis niiden henkilöiden päämäärä, jotka siinä valtiossa määräsivät. Me olemme voineet tehdä erehdyksiä siinä, että me emme tunteneet näiden herrojen tarkoituksia, mutta meidän olemme kuitenkin se kansa, jonka kimppuun on hyökännyt valtio, joka pyrkii imperialistisiin päämääriin. Samaa sanoo myös Venäjän sosialidemokraattien viimeinen lehti, jossa myös kuvataan Stalinin vastuuta. Suomen samoin kuin yleiseurooppalaista sotaa-kin selostetaan tässä lehdessä ja huomautetaan, että suursota ei olisi alkanutkaan, ellei Hitlerin Saksa olisi saanut Stalinin Venäjän kanssa aikaan sopimusta siitä, että Saksan toinen sivusta on turvattu. Ainoastaan silloin Saksa uskalsi ryhtyä sotaan, kun se oli tavallaan saanut Stalinin suostumuksen siihen.

Jos siis ne henkilöt, jotka sanovat olevansa sosialidemokraatteja, tahtovat jatkuvasti selittää, että ne henkilöt, jotka tällä tavalla johtavat suurmaailman politiikkaa, ovat meidän ihanteiksemme kelpaavia, niin sallittakoon toki meidän, jotka emme voi tällaiseen uskoon mennä, pysyä erillämme tällaisesta seurasta. Sosialidemokraattinen puolue, samoin kuin pieni kansamme yleensä, pyrkii Neuvostoliiton kanssa normaaliin, jopa ystävällisiin suhteisiin, mutta hullujahan me olemme, jos emme ymmärrä joka hetki sitä, että me olemme vain perlinappuloiota.

Minun täytyy vain ihmetellä Wiikin psykologiaa tässä yhteydessä, kuten olen jo monesti aikaisemminkin joutunut tekemään. Wiik on niin hirveän itsevarma ja itsevaluutettu kaikesta siitä, mitä hän on joskus oppinut. Hän ei tahdo mitään uutta oppia ja luulee aina olevansa oikeassa. Emmeköhän me, Wiik, voi jäädä odottamaan, sikäli kuin meille koskaan sitä aikaa tulee, jos ei meidän pahemmin käy, sellaista aikaa uudelleen, että Wiik kirjoittaa vielä toisen kerran "Kovan kokemuksen opetuksista."

P a l m huomautti, että aikoinaan kommunistit oikein pyytämällä pyysivät sosialidemokraatteja menemään haallitukseen ja sanottiin, että on rikos Suomen työväenluokkaa kohtaan, ellei sinne mennä. Suomen-Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seura ei ole työväkeä kokoava, vaan hajoittava ja täysin kommunistinen. - Sitä valitettavampaa on, että puolueemme omana-

tuntona pidetty Wiik on lähtenyt hajoittavalle tielle.

Puhuja yhtyi kannattamaan esitettyä julkilausumaa.

K i l p i, Eino selosti kansainvälisen sosialidemokratian nykyistä asemaa, huomauttaen, että vain muutamissa maissa näillä puolueilla on enää toimintamahdollisuuksia. Tätä taustaa vastaan on myös asioita katseltava ja arvioitava oman puolueemme mahdollisuudet. Rikkirepiminen on varsinkin nykyisenä ajankohtana arveluttavaa. Puolue ei ole koskaan kehittänyt yksimielisyyteen sosiaalisissa ynnä muissa niihin verrattavissa kysymyksissä. Yksimielisyys koski vain maamme itsenäisyyden ja kansanvaltaisen järjestelmämme puolustamista.

"Vapaa Sana" lähtee siitä, että puolueemme on poikennut pois oikealta tieltä ja Wiik sanoi, että hänen on täytynyt sielunsa pelastamiseksi niin menetellä kuin hän on tehnyt. Mutta hän ei ota huomioon sitä, että on paljon niitä, jotka ovat kärsineet sielullisia tuskia kaiken sen johdosta, mitä viime aikoina on tapahtunut. Onhan jo nyt saatu nähdä, miten erään suuren maan hallituspiirit ovat käyttäneet hyväkseen Mauri Ryömän puuhia ja Wiikin lehteä. - Wiik sanoi, että on tehtävä huono rauha, ellei hyvää saada, mutta sitä ei hän sanonut, kuinka pitkälle olisi ollut mentävä. - Kun Helo kirjoittaa Vapaassa Sanassa, että Suomi kävi sotaa sosialismia, punaisuutta ja sosialistista Neuvostoliittoa vastaan, niin antaa hän väärän kuvan asiasta. Suomen työväki ei suinkaan taistellut sosialismia ja punaisuutta vastaan, vaan maahan hyökkääjää vastaan, oman maansa vapauden puolesta. - Kun Wiik oli esittänyt sellaisen väitteen, että vapaalle keskustelulle ei puoluelehdissä anneta tilaa, minkä vuoksi uuden lehden perustaminen oli muka tarpeen, esitti puhuja eräitä esimerkkejä, joilla kumosi tämän väitteen.

Lopuksi puhuja esitti SNS-seuraa koskevalle päätöslauselmalle seuraavan sanamuodon:

"Käsitteltyään poliittista toimintaa maassamme ja sen yhteydessä havaittuja ilmiöitä sos.-dem. puolueuuvosto toteaa, että eri tahoilla on nykyistä arkaluontoista ulkopoliittista tilannetta hyväksi käyttäen ryhdytty repivään toimintaan puolueettamme vastaan ja sen ohella yritetty sekoittaa kansamme ja erikoisesti työväenluokan käsitteitä.

Socialidemokraattinen puolue on koko toimintansa aikana

jatkuvasti ponnistellut hyvien ja ystävällisten suhteiden luomiseksi kaikkien naapurimaiden, niiden mukana suuren itäisen naapurimaan kanssa, ja johdonmukaisesti vastustanut kaikkia maassamme takavuosina esiintyneitä päinvastaisia ilmiöitä. Rauhantilan palauduttua Suomen ja Neuvostoliiton välillä puolueuvosto pitää molempien maiden välisten rauhallisten ja luottamuksellisten suhteiden kehitykselle tärkeänä, että ystävällistä kanssakäymistä kummankin maan eri aloja edustavain piirien kesken pyritään aikaansaamaan ja kehittämään.

Sitä valitettavammin on todettava alussa mainitut ilmiöt, jotka helposti herättävät maamme ulkopuolella vääriä käsityksiä täällä vallitsevista mielialoista. Niinpä Helsingissä viime toukokuun 22. p:nä perustettu "Suomen-Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seura" on ottanut tehtäväkseen julkilausumissaan nimessään kuvastuvan tehtävän vastaisesti esittää puolueestamme ja SAK:sta täysin vääriä tietoja, selittäen niiden vastustavan hyvien ja rauhallisten suhteiden aikaansaamista Suomen ja Neuvostoliiton kesken, siten kylväen epäluuloa maattamme vastaan ja vaarantaen näiden suhteiden kehittymistä normaalseen suuntaan, kuten ne äskettäin solmitun kauppasopimuksen ym. virallisten toimenpiteiden kautta ovat olleet kehittyneissä.

Sikäli kuin sosialidemokraattinen puolue on kysymyksessä, toteaa puolueuvosto, että puolueemme on koko toimintansa aikana jatkuvasti ponnistellut hyvien ja ystävällisten suhteiden luomiseksi kaikkien naapurimaiden, niiden mukana suuren itäisen naapurimaan kanssa. Tämä on maamme työväenluokan keskuudessa yleisesti tunnettu tosiasia."

R a i n i o ilmoitti laatineensa myös oman kirjallisen ehdotuksen, mutta kun Keto oli ehdotuksessaan jo ottanut huomioon samoja näkökohtia, niin ei hän halunnut omaa ehdotustaan esittää. Sen sijaan puhuja oli sitä mieltä, että Kedon ja Kilven, E. ehdotukset voitaisiin sopivalla tavalla yhdistää sekä ehdotti, että päätöslauselman lopullisen sanamuodon muokkaaminen jätettäisiin kokouksen puheenjohtajain ja sihteerin tehtäväksi.

Puheenvuorot rajoitettiin.

H e l o: Minusta tuntuu kuin keskustelu olisi mennyt
minulle totalle.

täällä Ilpailaan isänmaan ystävyydestä, mutta sellainen on helppoa. (Edustajain joukosta: Hajoitus helppoa on.) Esi-merkiksi viime syksynä oli ihmeen helppoa puhua, ettei tuumaakaan maata luovuteta, että tuuma sieltä tai täältä hävittää Suomen itsenäisyyden. Tällainen on äärettömän helppoa, jos Suomen ystävyyttä mitataan sillä tavalla. Jos joku olisi sanonut toisella tavalla, että näihin vaatimuksiin on myönnyttävä, sehän olisi leimattu isänmaan petturiksi. Tosiasiassa se vaatii kuitenkin enemmän kuin tällainen helppohintainen isänmaallisuus. Minun käsitykseni mukaan asia pitäisi ottaa toisella tavalla. Minä nimittäin pelkään, että meillä on kovat ajat edessä. Meillä on yhteinen vaara edessä. Meidän tulisi keskustella siitä, miten tämä vaara voitaisiin helpoimmin välttää, eikä koettaa lyödä rintoihinsa siitä, kuka on isänmaallisempi. Minusta on kaksi tietä: joko että ollaan ihan jyrkkänä, ei välitetä venäläisistä; toinen on se, että me koettamme makautua niin paljon kuin mahdollista ja muutamme sisäpolitiikkaamme niin paljon kuin mahdollista, että sen kautta kaikenmoinen kihoitusmahdollisuus Venäjään nähdessä vältettäisiin, että Venäjä saisi enemmän sellaisen käsityksen, että täällä todella ei kukaan tahdo olla Venäjän vihollinen, että me tahdomme elää ja annamme toisten elää, ettemme ole kenenkään vaarana. Sitä täytyy koettaa saada ulospäin esiin ja muokuttaa olojamme senmukaisesti. Se on toinen tie. Tämä tie on vaikea. Minä uskallan kuitenkin tämän sanoa. Tulevaisuus näytetään, kuka on oikeassa. Jos te olette oikeassa, hyvä on. Mutta minä en näe niin paljon mahdollisuutta kuin tätä viimeksi mainitsemaani toista tietä kuljettaessa. Ja kun tämän näen, olen velvollinen esittämään tämän kantani. Minulla on ollut tämä kanta jo syksyllä, enkä ole sitä salannut. Aina, missä olen puhunut, en ole koskaan kynttilääni vakan alle pannut, yhtä vähän kuin teen sitä nytäkään. Minusta pitäisi muuttaa koko tämä puhetapa. Ei pitäisi puhua, kuka on suurin isänmaallinen, vaan olisi keksittävä keinoja välttääksemme sen vaaran, mikä on edessämme. En mene ollenkaan antamaan takuita siitä, että minun esittämäni tiekään veisi tulokseen, mutta silloin on kuitenkin suuremmat mahdollisuudet.

Mitä tulee Baltian maihin, joista täällä on mainittu, sanoisin, että nämä maat menettivät itsenäisyytensä, ilman että vasemmistolla olisi ollut mitään sanomista. Pätsillä oli

diktatuuri ja sen avulla Viron itsenäisyys kukistui.

Hakkila puhui päätöksellä, joka on ihan naiivia. Hän puhui, että lehdesämme olisi sanottu, että Suomi olisi alkanut sodan ja että se on historiallinen valhe. Mikäli minun mielipidettäni tästä halutaan tietää, niin eihän Suomi ole alkanut sotaa. Sehän on kulkeutunut sotaan. Viimeksi olen sanonut tämän Uudenmaan piirikokouksessa. Onhan selvää, ettei Suomi ole alkanut sotaa.

Kilven puheenvuoroa kuuntelin vähän ihmetellen. Hän tarttui tähän kirjoitukseen, tai oikeastaan se on puhe, jonka pidin jokseenkin rauhansoliamisen jälkeen Työväentalolla. Siinä ei väitetä, että Suomi olisi aloittanut sodan, vaan sanotaan "sotaa on käyty". Kilpi nähtävästi on käsittänyt väärin puheeni sisällön. Jos hän olisi luvut edemmäksi, hän olisi nähnyt minun mielipiteeni, joka on toisella sivulla.

Minä vielä protesteeran sitä vastaan, että lehden tarkoituksena olisi aikaansaada hajaannusta. Hajaannusta on jo olemassa ja sitä on suunnattomasti olemassa. Lehden tarkoituksena ei ole aikaansaada hajaannusta, vaan päinvastoin saada siitä rajoitetuksi.

Muuten, mitä tulee päätöslauselmaehdotukseen, katson, että se pieni muutos, jonka Keto teki, on kyllä asiallinen muodollisessa suhteessa. Olen itsekin sitä ajatellut ja siltä osalta voin siihen yhtyä.

W i i k: Minun täytyy palata siihen syyllisyyskysymykseen, koska on aivan ihmeteltävällä tavalla vääristely minun lausuntoani. Puolueneuvoston viimeksi pidetyssä kokouksessa lausuin käsitykseni tästä asiasta sillä tavalla, että syyllisen sotaan ei ole se, joka sen aloitti, vaan se, joka olisi kohtuullisilla ehdoilla voinut sen estää, mutta ei ole sitä tehnyt. Eiköhän tämä nyt ole selvä lausunto. Eihän täällä kannata meidän keskustella siitä, miten Neuvostoliiton olisi pitänyt järjestää ulkopoliittikkansa. Sen se tekee omia etujansa silmälläpitäen. Mutta meidän etumme vaatii valvomaan, miten Suomen oma valtiomahdi järjestää ulkopoliittikkansa niin, että sellainen suuri onnettomuus kuin sota tulisi vältetyksi. Siinä suhteessa me voimme arvostella sitä, mitä omat valtiomiehemme ovat tehneet tai tekemättä jättäneet. - Keto, onko tämä nyt selvää? - Hakkila, onko tämä nyt selvää? (Hakkila: Suomen kimppuun hyökättiin aiheettomasti, sitten on selvä.)

Mitä sitten tulee Suomen itsenäisyyteen, luulen voivani pitää siitä yhtä komeita puheita kuin Hakkila. Jos jätän sen tekemättä, sallittakoon se. Mutta, jos tämä itsenäisyyden harrastus niin rajoittaa ihmisten näköalaa, etteivät he huomaa, mitä merkitystä on tässä suhteessa maailman tapahtumilla, niin sellainen politiikka on kaiken rehellisyyden ulkopuolella.

Tahtooko nyt toveri Kilpi, että edelleenkin kerran toistan, että olen saanut kirjoittaa hänen lehteensä. En ole siitä valittanutkaan. Miksi sitä pitää uudelleen painostaa. Ei siitä ole kysymys, enkä minä ole sinua siitä moittinut. Ei se ole mikään pääkysymys näissä asioissa.

Vanhalle toveri Palmille, kun hän valitti, että minä olen joutunut tällaiseen seuraan, tahtoisin sanoa, että ennen maailmansotaa minut laskettiin pikemmin puolueen oikeistoon kuuluvaksi - nyt kuulun sen äärimmäiseen vasemmistoon. Mutta merkillistä kyllä, minun kantani on jokseenkin sama kuin 30 vuotta sitten, koska ei ole ollut aihetta sitä muuttaa. (Edustajain joukosta: Maailma on muuttunut.) Jos kuitenkin minä kuulun nyt vasemmistoon ja silloin oikeistoon, ei minun pidä sitä valittaa, vaan mieluummin puolueen. On monesti sanottu, että nyt on vakava aika. Sentähden ei/saisi kuulua mielipiteitä. Minä sanon, että juuri silloin, kun aika on vakava, toimettomuus saattaa olla yhtä suuri rikos kuin toiminta. Saattaa suorastaan olla velvollisuus esiintyä ja puhua. Minä kyllä ymmärrän, että pitäisi yksinomaan luottaa vallanpitäjiin, siitä riippumatta, ansaitsevatko ne luottamusta, vai ei. Mutta minulla on se käsitys, että juuri tällaisena aikana saattaa olla välttämätöntä vedota kansanjoukkoihin, jotta niiden kautta voitaisiin vaikuttaa vallanpitäjiin.

Muuten kannatan toveri Helon ehdotusta.

T a n n e r: Jos olisi säännölliset ajat, niin luultavasti voisi olla jännittävää puolueen keskuudessa, että eri mielipideryhmät esiintyvät ja vaikka voimakkaastikin taistelevat toisiaan vastaan. Sen me olemme joskus aikaisemmin havainneet. Se voi tuollaista seisovan veden mätänemistä esittää. Mutta minun nähdäkseni aika on sellainen, että tällaisia hajottamiskyräilyksiä ei voi mielellään sallia. Paitsi sisäpoliittisista syistä, niin ennen kaikkea ulkopoliittisista

syistä on se hyvin vaarallista. Meidän näemme nyt, ettei tässä maassa tapahdu mitään tähän suuntaan menevää, ilman että siitä on heti ulkomaisissa lehdissä uutisia hyvin väritettyinä. Ennen kaikkea näemme, että Moskovon lehdet, Pravda varsinkin, ottavat tällaisia uutisia, joissa aina esitetään hyvin väritetyssä muodossa ne tyytymättömyyden ilmaukset ja epäkohdat, joita täällä joltakin taholta esitetään. Tämä aikaansaa sen, että on syytä katsoa, ettei tällaista ulkomaisen vihollisen, sanon sen suoraan, avustamista olisi syytä meiltä suorittaa. Kun Venäjä lähti sotaan meitä vastaan, niin se ilmeisesti edellytti suoriutuvansa siitä hyvin helposti. — Se luuli, että täällä on vastaanottavainen mieliala ja sen vuoksi sen ensimmäiset lentolehtisetkin Helsingissä kehoittivat väestöä tulemaan mukaan, koska he tulevat tuomaan tänne vapautta ja leipää. Kokemus osoitti kuitenkin pian, että tämä ei ollutkaan oikein laskettu, vaikka heidän informationensa niin ilmoitti. Sen vuoksi Neuvostoliitto ennen pitkään heitti asettamansa Kuusisen hallituksen syrjään ja teki rauhan, nähtävästi laskien, että tällaisen sodan jälkeen voidaan jatkaa sisäistä soluttamista ja saada sitä tietä helpommalla päämäärä saavutetuksi. Nähtävästi he laskivat samoin kuin Hitler, päättäen niistä tiedoista, joista Rauschning kirjassaan "Keskustelussa Hitlerin kanssa" kertoo. Hitler nimittäin selittää, että on järjestöntä uhrata nuorisoa valloittaakseen jotakin maata pakolla, koska se voidaan aivan helposti valloittaa sisältäpäin. Jokaisessa maassa, hän sanoo, on aina joukko ihmisiä, jotka ovat joko epäonnistuneita, ovat kateellisia henkilökohtaisista syistä, tyytymättömiä oleviin oloihin tai johtaviin henkilöihin, tai sitten laskevat saavansa etua siitä, että olot muuttuvat ja maa siirtyy toisen maan hallituksen käsiin. Me olemme nähneet, että hän on onnistunut useassa maassa: Norjassa, Hollannissa, Belgiassa ja osittain Ranskassakin yritettiin tällaista sisältäpäin tulevaa apua; kansa ei pysynyt yksimielisenä.

Minusta näyttää, että nyt Moskovon taholta seurataan samaa ohjetta. Sieltä käsin ohjataan täällä tapahtuvia virtauksia, ehkäpä rahoitetaan niitä ja sillä tavalla koetetaan saada aikaan riittävä tyytymättömyys. Ja tällaisen tyytymättömyyden syntyminen nykyisissä maailmanoloissa ja myöskin

53. meidän maamme oloissa käydyn sodan jälkeen ei ole mikään vaikea asia. Jos jatkuvasti toivotetaan samoja syytteitä ja väitteitä, niin ne vähitellen saavuttavat uskovia sieluja ympärilleen. Esimerkiksi eräiden täällä olevien taholta on jatkuvasti jankutettu kysymystä sodan alkamisen syistä, myöskin sitä, ettei rauhaa tehty ajoissa, että yleensä on hoidettu huonosti maan ulkopoliittikkaa ja ehkä muitakin asioita. Ja kun varsinkin ulkopoliittiset seikat ovat tällä haavaa senlaatuaisia, ettei niistä voi edes vapaasti puhua ja niitä selittää, niin tällaiset syytökset leviävät hyvin helposti eikä niitä saa poistetuiksi. Minusta on tavattoman epäkorrektia, tekisi mieleni sanoa rikollista tällaisia syytöksiä nykyisissä oloissa esittää. Keskustelua niistä voidaan käydä vapaasti vasta sitten, kun yleinen maailmantilanne on rauhoittunut. Silloin voidaan lyödä paperit pöytään ja osoittaa miltei tunti tunnilta, kuinka asiat kehittyivät, mitä kummaltakin puolen on esitetty ja mitä siihen on vastattu.

Että tämä "ystävien seura" on puhdas kommunistinen seura, että sen johto on maan ulkopuolella, että sitä kai myös rahoitetaan sieltä käsin, siitä kai ei ole minkäänlaista epäilystä. Meillä on valitettavasti vain oltu niin arkoja edelleen ulkopoliittisista syistä, ettei ole avoimesti tätä kaikkea sanottu. Se olisi pitänyt sanoa sekä sanomalehdissä että kokouksissa ja nähtävästi olisi myös hallituksen taholta pitänyt aikaisemmin tarttua asiaan. Siitä on syntynyt se käsitys, että ei uskalleta käydä tuon seuran kimppuun poliisivoimin, ei edes uskalleta arvostella sen toimintaa, koska jokainen ajattelee silloin: Mitähän Moskova tähän sanoo? Tämän turvansa varassa tuo seura elää, arvostelee tai syyttelee sosialidemokraattista puoluetta ja vieläpä levittää ulospäinkin samoja käsityksiä. Hyvin kuvaavana esimerkkinä siitä, miten pitkälle tässä suhteessa voidaan mennä, mainittakoon, että mainitun seuran puolesta on, tosin käyttäen täällä olevaa Taas-toimiston edustajaa, lähetetty Pravda-lehdelle sähkösanoma, joka on siellä julkaistu tämän kuun 25 päivänä ja jossa puhutaan heidän seurastaan seuraavaan tapaan:

"Lyhyen ajan kuluessa on Suomen-Neuvostoliiton rauhan ja ystävyiden seuran jäsenmäärä kasvanut 3,000:een, mikä Suomen oloissa on tavaton tapaus. Voimakas jäsenvirtaus tähän yhdistykseen on selitettävissä siten, että ilman sen toimintaa,

joka tähtää kestävien ystävyssuhteiden luomiseen Neuvostoliiton kanssa, on saanut voimakasta vastakaikua kaikissa kansankerroksissa, mutta varsinkin työläisten keskuudessa."

Tämä voi vielä mennä. Se on itsekehumista. Mutta sitten seuraavat vääristelyt.

"Sosialististen työläisten keskuudessa on havaittavissa suurta tyytymättömyyttä sosialistisen puolueen vararikoutuneeseen politiikkaan nähden. Tuntien mitä suurinta vihamielisyyttä Neuvostoliittoa kohtaan on sosialidemokraattisen puolueen johto hallituksen turvin viime päivinä alkanut kiinkeyn kamppanjan Suomen-Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seuraan vastaan, nimittäen sen johtomiehiä kuiskuttelijoiksi ja työväen pettureiksi. Jokainen, joka liittyy Suomen-Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seuraan, on vaarassa joutua erotetuksi sosialidemokraattisesta puolueesta. Kerrotaan, että Johan Helo yritetään erottaa sosialidemokraattisen puolueen puoluejohdosta hänen seuran tilaisuudessa pitämänsä esitelmän takia."

Tämä on totta; me olemme kehoittaneet Heloa hakemaan toista seuraa, koska hän katsoo voivansa pitää esitelmän tällaisen kommunistisen seuran kokouksessa.

"Toinen tapaus. Eräs työläinen antoi sotilaille kaa-
vakkeen seuraan liittymistä varten. Tätä työläistä mukiloitiin ja hänet vietiin heti poliisin huostaan. Huolimatta sosialidemokraattisten johtajien aikaansaamista esteistä seura kasvaa ja vahvistuu. Ensimmäinen numero aikakauslehti Soihtua on ilmestynyt ja seura valmistautuu julkaisemaan jokapäiväistä lehteä."

Tällä sähkösanomalla on vielä oma historiansa. Ryömä oli sen lähettänyt vähän toisenlaisena Moskovaan ja luuli, että se sellaisenaan julkaistaisiin ja hän lähetti sen Suomen Tietotoimistolle ensin siinä muodossa. Mutta nähtävästi Pravdankin mielestä se oli liian outo ja ne korjasivat sitä, ja sen vuoksi Ryömä sitten seuraavana päivänä lähetti lehtien toimituksille tämän siinä muodossa, kun se julkaistiin. Hänen tietotoimistolle lähettämässään kappaleessa oli se kohta, missä syytetään sosialidemokraattista puoluetta, näin kuuluva: "nauttien hallituksen suojelusta, jolla on syvä viha Neuvostoliittoa vastaan, sosialidemokraattisen puolueen taantumusel-

linen siipi on viime päivinä harjoittanut halpahintaista kamppanjaa Suomen-Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seuraan vastaan." Nähtävästi ei Pravda sentään tahtonut Suomen hallitusta syyttää siitä, että sillä on syvä viha Neuvostoliittoa vastaan.

Tällaista peliä harjoitetaan, ja meillähän ei julkais-
ta näitä Pravdan hyökkäyksiä. En tiedä, onko se viisaasti, vai tuhmasti tehty. Täällä ei siis nähdä, minkälainen kamppanja siellä on alkamassa ja se on aina oireellista, kun venäläiset lehdet, jotka ovat yhtenäistettyjä poliittisen äänen todistajia, ryhtyvät systemaattisesti jotakin maata muistelemaan ja siitä kirjoituksia julkaisemaan. Se on aikaisemminkin ollut merkki siitä, että jotakin toimenpiteitä on tulossa. Ihan yhtä räikeästi toivottavasti ei tämä täällä olevien toveriemme yritykset tahtone lähteä liikkeelle, mutta sillä tulee olemaan joka tapauksessa sama vaikutus ulospäin. En ole nyt saanut tietooni, onko tästä teidän näytenumeroistanne jo Pravda julkaissut otteita, mutta olen vakuutettu siitä, että ne tulevat sinne. Ja siitä otetaan tietysti kaikki ne makupalat, jotka sille taholle soveltuvat ja joista useita on täälläkin jo siteerattu. Wiik on viittannut siihen, että aina on sosialidemokraattisten puolueiden keskuudessa ollut eri mielipiteitä ja on sallittu niiden tulla myös erillisissä lehdissä näkyviin. Se on ehkä oikein Ranskassa niinkuin hän mainitsi, mutta Ranskan sosialidemokraattinen puolue ei ymmärtääkseni kelpaa esimerkiksi muille maille. Siellähän hajaantui koko liike useammaksi lahkoksi. Meidän maassamme on aina pidetty pahana tällaisia hajotuslehtiä. Ei Mäkelinin "Oikeus"-lehteä aikoinaan suvaittu puolueessa. Kosonen julkaisi lehteä, jonka nimi oli "Työn Valta", ja sitä aivan yksimielisesti arvosteltiin. Samoihin aikoihin ilmestyi Viipurissa jokin lehti Viitasen toimittamana, eikä sitä ollenkaan pidetty suotavana.

On hyvin kuvaavaa, että aina, kun on tullut levottomia aikoja, niin tällaisia lehti-ipanoita esiintyy, mutta olisi väärin sanoa, että puolue niitä koskaan olisi suopein silmin katsellut. Päinvastoin ne on heti tuomittu. Ja sen vuoksi minä toivosin, että tämäkin xx lehti täällä mahdollisimman voimakkaasti tuomittaisiin ja osoitettaisiin, että se ei sovellu sosialidemokraattisen puolueen menestymisen kannalta. Se ei

meidän yleisen sisäpolitiikkamme kannalta ole hyvä ja kaikkein vähimmin se nykyisissä oloissa ulkopoliittiseen tilanteeseen soveltuu.

Wiik asettui hyvin korkealle jalustalle ja löi rintoihinsa sekä antoi kaikkien ymmärtää, minkälainen maailman kehitys on ollut ja millaiseksi se tulee. Minun täytyy asettua koko lailla epäilevälle kannalle näihin Wiikin piirustuksiin nähden. Vaikka hän täällä nyt vakuuttaa, että hän 30 vuotta on ollut samalla kannalla, niin minä olen nähnyt hänen heiluvan jos milläkin taholla. Hän oli levottomina aikoina, maailmansodan aikana Zimmerwaldin johtamassa liikkeessä mukana. Wiik oli ensimmäisenä toisen internationaalin hommassa mukana. Kaikki kaatuivat jälkeensä. Kun Virossa systeemi muuttui ja siellä tuli tämä nykyään oleva, tai ehkä jo pois menevä "Kerenskin hallitus", niin Wiikillä oli otsaa lähettää onnittelu hänelle. Kun tästä huomautettiin, niin hän sanoi, ettei hän ole hallitukselle lähettänyt, vaan vanhalle sosialidemokraatille, Andresenille, joka osoittautui olevan kaikkea muuta kuin sosialidemokraatti. Pari päivää jälkeensä minä kuulinkin hänen pitävän radiossa suuria puheita, joissa ylistettiin suurta Stalinia ja puna-armeijaa. Kun parlamentissa tuli kysymykseen Neuvostoliittoon yhtyminen, niin hän ulkoministerinä piti siitä komeita puheita. Tällaisissa hommissa Wiik näyttää hyvin mielellään olevan mukana.

Se, että Helo ymmärtämättömästi kyllä, lähti tähän Neuvostoliiton ystävien seuraan pitämään esitelmää, on mielestäni myös hyvin huonosti tilannetta ymmärtävä teko. Itse puhe, sellaisena kuin se on painettu, ei tietysti ole millään tavalla kriittistä ansaitseva. Minulle on sanottu, että sitä on paljon siistitty siitä. Mutta se, että hän lainaa nimensä seuran toimintaan, ei ole sosialidemokraatille sopivaa. Mitä näihin muihin tovereihin tulee, jotka tämän uuden lehden takana ovat, niin ainakin pariin nähdessä minulla on hyvin ikäviä tietoja. He mielellään konspireeraavat ulkovaltain kanssa, mutta ovat sikäli taitamattomia, että kaikki heidän askeleensa ovat tiedossa.

Wiik on tahtonut asettaa tämän kysymyksen siihen valoon, että nyt puoluetöimikunnan enemmistö hyökkää häntä ja hänen työtovereitaan vastaan. Asiahan on päinvastoin. Meidän on käsitettävä, että he ovat hyökänneet puoluetta vastaan perustamalla tällaisen lehden, organisoiden siten tyytymättömyyden, jota

maassa on, keräämällä se yhteen, arvostelemalla puolueen toimintaa ja hyväksymättä sitä, mitä puoluekokoukset, puolueen vosto ja puoluetöimikunta ovat päättäneet. Sehän on täysin organisoitu hyökkäys, johon ei hyökkäyksen alaiseksi joutunut voi mitenkään vaitiollaan suhtautua. Sen vuoksi onkin ollut välttämätöntä, että puolueen vosto heti tuoreeltaan on saanut asian käsiteltäväkseen ja saa täällä nyt lausua mielipiteensä korkeampana orgaanina, koska me puoluetöimikunnassa olemme ehkä liian suppea foorumi sitä varten ja koska meistä aina voidaan sanoa, että henkilökohtaiset syyt ovat jotakin vaikuttaneet. Näin on tahtonut Wiik täällä jo etukäteen sanoa. Hän on kaikesta antanut kunnian minulle ja minä kiitän siitä kunniaa, mutta se on tavaton loukkaus puoluetöimikunnan muita jäseniä kohtaan, jotka kaikki ovat miehiä puolestaan, joilla on vakaumus ja tietävät, mitä tekevät.

Minä näkisin siinä, että tällainen lehtiyritys saa nyt vapaasti lähteä liikkeelle ja ryhtyä toimimaan, semmoisen hajanuksen siemenen, jonka seurauksia ei voida arvioida. Se on melkein samaa kuin johdattaa puolue itsemurhaan. Siitä tulee sisäisiä ristiriitoja ja siitä tulee ikäviä ulkoisia ristiriitoja. Minä luulisin, että Wiik ja hänen toverinsa täällä ovat käydystä keskustelusta havainneet, ettei tämä asia ole millään tavalla sympaattinen täällä oleville tovereille, jotka edustavat puolueen valiojoukkoa, ja hänen pitäisi ymmärtää vetää tästä johtopäätöksensä. Minä toivoisin, että Wiik vanhana puolueen jäsenenä, puolueen entisenä puoluesinterinä ja vakaumuksellisena sosialidemokraattina, jona me häntä edelleen pidämme, ottaa tämän keskustelun varteen ja peruuttaa tämän lehden julkaisemisen. Minä luulen, että me kaikki olemme siitä tyytyväisiä. Luulen edelleen, että me voimme sangen hyvin yhdessä toimia mahdollisista erimielisyyksistä huolimatta, ja sillä tavalla me joka tapauksessa vältämme hyvin paljon sellaista, josta meitä todella voidaan jälkeensä syyttää.

I l o m ä k i oli sitä mieltä, että julkilausumassa olisi selvästi varoitettava puolueen jäseniä liittymästä SNS-seuraan sekä ehdotti, että julkilausumaa tässä kohdassa selvennettäisiin. Jos varsinkin maaseudulla menee nykyisin tarjoamaan mainitun ystävyyden seuran jäsenkorttia, niin saa pian selkäänsä, sillä sellainen mieliala siellä vallitsee. Baltian maissa oli tällaisia "ystä-

viä" ja siitä pääasiassa johtui, että siellä kävi niinkuin kävi.
- Puhuja ihmetteli sitä, että Wiik ja Helo ovat liittyneet Vaapaan Sanan toimituskuntaan, sillä Ampuja on kai sinne narrattu ja Sasu on liittynyt vihapäissään. Olisi toivottavaa, että Wiik ja Helo ottaisivat tästä hommasta näppinsä pois. - Ei olisi suotavaa, että olisi pakko ryhtyä puolueesta erottamisiin tässä asiassa, koska silloin voisi syntyä uusi puolue, jota eräät henkilöt nähtävästi toivovatkin. - Puhuja ehdotti, että jaostoon, joka saisi muokata julkilausuman lopulliseen muotoon valittaisiin Keto, Aaltonen ja Kilpi, E.

M a n s n e r huomautti, että kun Wiik oli puoluesihteerinä, niin hänkin oli valmis vaatimaan puoluekurin noudattamista. Samoin on meneteltävä myös heihin nähden ja erikoisen tiukasti on suhtauduttava Ryömän seuraan nähden. Mm. Eräjärvellä Ryömä selvästi puheessaan sanoi, että täällä olisi meneteltävä samoin kuin Baltian maissakin on tehty. Jos demokratiaa käytetään väärin, on väärinkäytökselle pantava sulku. - Wiikiin ym. nähden riittäisi varoituksen antaminen. - Baltian maiden esimerkki osoittaa selvästi, mihin liiallinen myöntävyyspolitiikka johtaa. - Puhuja hyväksyi Puoluetoimikunnan ehdotuksen julkilausumaksi ottaen huomioon Kilven, E. tekemän muutosehdotuksen.

A a l t o: Ensimmäisessä puheenvuorossani mainitsin olevani valmis hyväksymään puoluetoimikunnan julkilausumaehdotuksen. Mutta kuultuani täällä Kedon ja Kilven ehdotukset, on myönnettävä, että kyllä ne selventävät asiaa siltä kohdalta. Kun vain kerran kuuli kummankin luettavan, ei voi heti sanoa, kumpiko niistä on parempi, mutta siltä osaltaan, mikä koski seuran nimeä, minä kyläntyisin Kilven ehdotukseen. Ei minusta ole tarpeen eikä mitään syytä sellaiseen varovaisuuteen, ettei nimeä mainita. Jos Neuvostoliittoa silmälläpitäen tätä varovaisuutta harjoitetaan, niin kyllä ne siellä tietävät joka tapauksessa, mitä tarkoitetaan. Ja kun päätöslauselmassa muuten sanotaan, miten me suhtaudumme Neuvostoliittoon, niin voidaan ilman suurempaa vaaraa myös seuran nimi mainita. Olisin siis sitä mieltä, että tämän päätöslauselman lopustilisointi voitaisiin jättää kokouksen puheenjohtajain ja sihteerin tehtäväksi. He voisivat sopivalla tavalla ottaa huomioon sekä Kedon että Kilven ehdotukset.

K i l p i, E. polemisoi edelleen Heloa vastaan, huomauttaen, että Vapaassa Sanassa pyritään syyllisyyskysymys kokonaan vieroittamaan tänne päin ja lukijoissa synnytetään kokonainen sarja

epäluuloja puoluettamme vastaan. Kun Helo mainitsi, että on vain kaksi tietä valittavana: joko täydellinen jyrkkyys esitettyihin vaatimuksiin nähden tai alistuminen, huomautti puhuja, ettei Suomessa sellaisia piirejä olekaan, jotka olisivat täysin jyrkästi vastustaneet Neuvostoliiton esittämiä kaikkia vaatimuksia. - Jos Wiikillä tai Helolla oli muita tietoja ennen sodan puhkeamista, olisi heidän pitänyt ne esittää.

K u u s e l a: Tämän asian yhteydessä esiintyneet puheenvuoron käyttäjät ovat pääasiallisesti olleet näitä johtavia tovereita täällä Helsingistä. Maallikon onkin sen vuoksi hyvin vaikea tällaisessa asiassa käyttää puheenvuoroa, kun ei ole ollut tilaisuutta perinpohjin asiaan syventyä. Mutta puoluepuheen jäsenenä pidän kuitenkin velvollisuutenani esittää myös oma kantani tässä asiassa.

Kun on näitä puheenvuoron käyttäjiä kuunnellut, niin tuntuu siltä kuin tämä olisi suurelta osaltaan helsinkiläisten johtavien tovereiden keskinäisiä riitoja ja valtakamppailua. Tämän yhteydessä on kauniisti puhuttu työväen etujen ajamisesta, mutta sivumakuna on vilahdellut oman valtaedun tavoittelu. Maaseudulla ei tällaisista erimielisyyksistä tiedetä yhtään mitään. Täällä sanotaan, että kyllä tämä asia ehtii pian maaseudullekin ja että siellä se menee valistumattomiin joukkoihin kuin terva ^{kuivaan} ~~kuivaan~~ puuhun. Ei maaseutuväestö sentään niin häilyväistä ole. Kun kommunisti kansalaissodan jälkeen astui esiin, sitä esiintyi hyvin pienessä määrässä maaseudulla, mutta sen sijaan enemmän kaupungeissa. Ja kun Helsingissä perustetaan joka toinen kuukausi jos mitä seuroja ja yhdistyksiä ~~ja seuroja~~, ei maaseudulla sellaisia kuppikuntia. En tiedä kyseellisestä lehdestä muuta kuin mitä puheenvuoroista on käynyt ilmi. On sanottu, että sitä on postitettu kaikille puoluepuheen jäsenille, mutta minä olen kai niin vähäpätöinen persoonallisuus, ettei kannata lähettää. Minusta on täällä tehty näistä asioista vähän liian suuri numero. Esimerkiksi Suomen ja Venäjän sodasta on syytetty sosialidemokraattisen puolueen johtohenkilöitä. Tämä on hirmuisen paksua puhetta. Minun järkeni mukaan hyökkäys sittenkin aiheutui pääasiassa siitä, että Saksa ja Venäjä sopivat etupiiriensä jaosta kuuluisassa sopimuksessaan elokuun lopulla ja tämä asia oli yksinomaan syynä siihen, että Suomikin joutui hyökkäyksen kohteeksi. Tuskinpa maailmanpolitiikkaa akseleiltaan siirretään, jos Suomessa ilmestyy jokin poliittinen viikkolehti. Täällä on sanottu, että sekin voi saattaa vaarallisiin

tilanteisiin. Tuskinpa se sentään niin pitkälle johtaa, sillä ei maailman poliittinen tilanne ole riippuvainen siitä, rakoilee-ko Suomen sosialidemokraattinen puolue, vai eikö. Minun mielipiteeni mukaan puolueemme asema ei tämän lehden johdosta lainkaan horju. Jos asianlaita todellisuudessa on niinkuin Wiik ja Helo väittävät, että heidän esittämillään aatteilla on tavattoman suuri kannatus työläisjoukoissa, niin emme me suinkaan ehkäise rakoilemista, jos nämä potkittaisiin pois puolueesta. Päinvastoin se aikaansaisi vielä suuremman hajaannuksen. - Puolestani tulin Tannerin kannalle, että tällainen juttu pitäisi sopia omassa keskuudessa. Siis johtajien pitäisi sopia riitansa, eikä ulottaa sitä laajoihin joukkoihin. Sillä, jos niissä joukoissa syntyy rakoilua, niin se on paljon vaikeammin paikattavissa kuin täällä muutamien henkilöiden keskinäinen kahnaus. Eikä tuo riita ole omiaan poistumaan sillä, että kun toveri Wiik pitää puheenvuoron, niin me kaikki koetamme irvistellä ja letkautella. Kyllä hänelläkin vanhalla puoluetoverilla täytyy olla tietoja asioista. Minulla suinkaan ei ole mitään henkilökohtaista riitaa Tannerin enempää kuin kenenkään muun kanssa. Tuntuu sen vuoksi ikävältä, että täällä pyritään riidan ^esiemenetä kasvattamaan. Näin ollen olisi puolue-toiminnalle kaikkein edullisinta, että täällä koetettaisiin elää sovinnossa. Kyllä me maaseudulla hännillä rähkimme. Minun mielestäni on myös puoluetoimikunnan tekemä ponsiehdotus mennyt vähän liian pitkälle, kun siinä pyydetään valtuuksia, että puoluetoimikunta voisi ryhtyä tarpeellisiksi katsomiinsa toimenpiteisiin niin pian kuin se katsoo sen mahdolliseksi. Mahtaneeko tämä oppositio olla niin vaarallista, että se on päivän tai viikon kysymys, sillä jos täällä oppositiolla on tarkoituksena perustaa uusi puolue, emme voi sitä estää sillä, että heidät erotetaan puolueesta. Tarpeen vaatiessa on puolueenvaltuustolle helposti kutsuttavissa koolle.

Mitä tulee Venäjän ystävien seuraan, niin minun tietääkseni se on rekisteröity yhdistys. Emme voi tehdä mitään sen toiminnan ehkäisemiseksi. Ainoa pelastus on, jos Suomen virkavalta tarttuu sitä niskasta kiinni, mutta meidän asiamme ei ole usutella poliisia sen kimppuun. Mehän voimme oman puolueemme jäsenille antaa paimenkirjeitä, mutta ~~em~~ ^{emme} voi ketään väkisin estää. Jokainen saa kuulua oman päänsä mukaan, mihin tahtoo. Eihän sitä tarvitse kahteen leiriin kuulua. Näin ollen minä, joka omaan huonon sisälukutaidon, en voi ryhtyä esittelemään uusia

ponsiehdotuksia, mutta käsityksenäni lausun, että en olisi valmis luovuttamaan niitä valtuuksia, joita minulla on, puoluetoimikunnan käsiin. Säännöissäkkin sanotaan, että puolueenvaltuustolla on korkein päätösvalta elin puoluekokousten väliajoilla. Pidän puolueenvaltuustoa niin tärkeänä tekijänä, että sen päätöksellä on vielä kantavampi merkitys kuin puoluetoimikunnan päätöksellä. Jos nämä toverit edelleen jatkaisivat toimintaansa siten, että puoluetoimikunta katsoo sen puoluetta vahingoittavaksi, ja heidät on pakko erottaa, niin kyllä se minusta kuuluisi puolueenvaltuustolle.

A a l t o n e n: Minä en aikonut tähän keskusteluun puuttua eikä minulla monta sanaa ole sanottavana. Se keskustelu, joka täällä on käyty, se on täydellisesti osoittanut sen, että puolueenvaltuuston valtavan suuri enemmistö ei hyväksy sitä politiikkaa ja sitä toimintaa, mihin niin hyvin Suomen-Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seuran nimen varjolla on ryhdytty enempää kuin sitäkään hajoitustyötä, mihin eräät muut puolueen jäsenet ovat ryhtyneet. Toisin ei voi ollakaan, sillä jos tällaisiin ilmiöihin suhtaudutaan antaa-mennä-mielellä, niin me emme tosiaan jonkin ajan kuluttua tiedä, minkälaisissa olosuhteissa me olemme. Niitä selvityksiä, mitä täällä osittain on annettu puolueenvaltuuston jäsenille näiden erinäisten miesten toiminnasta, niitä voisi jatkaa pitemmälle. Mutta se ei ole välttämätöntä. Ei mielellään puhu näistä asioista enempää kuin on välttämätöntä.

Mitä sitten vihdoin tulee tähän päätöslauselmaehdotukseen, jota täällä yleensä on kannatettu, eräitä muutosehdotuksia lukuunottamatta, niin minun mielestäni voitaisiin menetellä puoluetoimikunnan päätöslauselmaehdotuksessa olevaan Neuvostoliiton ystävyyden seuraa koskevaan kohtaan tehtyihin muutosehdotuksiin nähdessä siihen tapaan kuin täällä on ehdotettu, nimittäin että otettaisiin tästä toveri Kilven ja toveri Kedon ehdotuksesta soveltuvilta kohdilta huomioon ja koetettaisiin yhdistellä ne, koska niissä ei mitään asiallista erimielisyyttä ole olemassa. Olisiko se jätettävä, niinkuin täällä on ehdotettu, kokouksen puheenjohtajain ja sihteerin tehtäväksi, vai olisiko asetettava täällä

joku pienempi komitea sitä valmistelemaan, tai olisiko se jätettävä puoluetoimikunnan asiaksi, niinkuin on ehdotettu, se on eri asia. Minä en siihen puoleen halua paljon puuttua, minä luulen, että joka tavalla siinä on helppoa päästä yksimielisyyteen. Kokonaan toiseen suuntaan menevät ne ehdotukset, jotka toveri Helo täällä on ehdottanut. Ne tähtäävät siihen, että kaikki se toiminta, mistä täällä oli puhetta, hyväksyttäisiin, se siunattaisiin ja kehoitettaisiin puolueen jäseniä seuraamaan siinä mukana. Semmoiseen toki ei tämä puolueenvaltuusto voimennä eikä siitä ilmeisesti ole edes pelkoa olemassa. Toveri Ilomäki teki sitten erään ehdotuksen. Hän ehdotti erään kohdan poistettavaksi puoluetoimikunnan ehdotuksesta, sen valtuuksia koskevan kohdan. Minä sanoisin: Me emme yhtään tiedä, mitä tällaisena ajankohtana hyvin nopeasti ja hyvin nopeassa tahdissa saattaa tapahtua. Ja kun minä lisäksi tiedän, että esimerkiksi tuon Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seuran piirissä toimii sosialidemokraatteja, kun me tiedämme, että meidän omassa keskuudessamme eräissä järjestöissä toimii suorastaan SKP:n jäseniä, niin tällaisia ja tilanteen kehittyessä yllätyksenä tulevia tarpeita varten tällaiset valtuudet silloisessa tilanteessa välttämättä tarvitaan. Huomautan vielä lisäksi, että kerran aikaisemmin on puolueenvaltuusto antanut puoluetoimikunnalle samantapaiset valtuudet. Puoluetoimikunta käytti niitä silloin, niinkuin se varmasti tulee nytkin käyttämään niitä, sangen hellävaraisesti. Ne toimenpiteet, mihin silloin ryhdyttiin, olivat välttämättömiä. Kaikki tapaukset jälkeenpäin ovat osoittaneet, että sellaiseen puhdistukseen kuin silloin ryhdyttiin, oli tarpeellista käydä, sillä kaikki erotetut ovat osoittautuneet olevansa, ei meidän puolueemme ystäviä, vaan puolueen vihollisia puolueen sisällä, tai suorastaan SKP:n toimihenkilöitä tai Neuvostoliiton palveluksessa olevia. Sitäpaitsi puoluetoimikunta on jokaisesta toimenpiteestä puolueenvaltuustolle vastuussa. Se kai riittää takaamaan sen, että puoluetoimikunta ei näissä asioissa tee mitään sellaista, joka on puolueen edun vastaista.

L a p p a l a i n e n yhtyi siihen ajatukseen, että koko-

uksen puheenjohtajat ja sihteeri laatisivat SNS-seuraa koskevan päätöslauselman lopullisen sanamuodon.

Tämän jälkeen julistettiin keskustelu päättyneeksi sekä ryhdyttiin äänestämään tehdyistä ja kannatetuista ehdotuksista.

Ensin toimitettiin äänestys Puoluetoimikunnan tekemästä, SNS-seuraa koskevasta ehdotuksesta, huomioonottaen Kedon ja Kilven ehdottamat täydennykset ja muutokset ja Helon tekemästä ehdotuksesta. Tässä äänestyksessä voitti edellinen ehdotus Helon ehdotuksen 22 äänellä 2 ääntä vastaan.

Tämän jälkeen äänestettiin puoluetoimikunnan tekemästä, Vapaa Sana-lehteä koskevasta ehdotuksesta sekä Helon samasta asiasta tekemästä ehdotuksesta, jolloin puoluetoimikunnan ehdotus tuli hyväksytyksi 23 äänellä 2 ääntä vastaan.

Lopuksi äänestettiin Ilomäen tekemästä ehdotuksesta, että puoluetoimikunnalle ei myönnettäisi sen pyytämiä valtuuksia. Tässä äänestyksessä puoluetoimikunnan ehdotus tuli hyväksytyksi 23 äänellä 4 ääntä vastaan.

Lopuksi päätettiin jättää kokouksen puheenjohtajain ja sihteerin tehtäväksi laatia SNS-seuraa koskeva päätöslauselma lopulliseen muotoonsa yhdistämällä sopivalla tavalla Kedon ja Kilven ehdotukset puoluetoimikunnan ehdotukseen. (Päätöslauselman lopullinen sanamuoto, kts. liite n:o 6).

9 §.

Puoluesihteeri A a l t o n e n ilmoitti, että Sos.-dem. Eduskuntaryhmä on tehnyt ehdotuksen kunnallisvaalien lykkäämisestä tältä vuodelta, perustellen ehdotustaan mm. sillä, että siirtoväelle ei tänä vuonna ole mahdollista järjestää kunnallista äänioikeutta. Puoluetoimikunnan puolesta puoluesihteeri ehdotti, että Puolueenvaltuusto yhtyisi tähän lykkäysvaatimukseen ja että siitä tehtäisiin esitys valtionvaltuustolle.

Puolueenvaltuusto päätti yksimielisesti hyväksyä ehdotuksen.

Kun kaikki esityslistalla olleet asiat olivat tulleet käsitellyiksi, Puoluetoimikunnan varapuheenjohtaja Väinö V.

S a l o v a a r a kiitti lopuksi kokouksen osanottajia siitä
asiallisesta ja hartaasta tavasta, jolla asioita oli käsi-
telty ja siitä suuresta yksimielisyydestä, jolla päätök-
set oli tehty.

Kokous päättyi reippaasti laulettuun "Valaan" klo 20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Raimo Karvala

Kokouksen puheenjohtajat.

P. J. Järvelin
Kokouksen sihteeri.

Tämän pöytäkirjan olemme tänään tarkastaneet
sekä kokouksen menon ja päätösten mukaiseksi havainneet.

Helsingissä, 10 päivänä marraskuuta 1940.

Muisto Olmaki

Kokouksen valitsevat pöytäkirjan tarkastajat.

L u e t t e l o

Sos.-dem. Puolueneuvoston kokouksessa 28/7-1940 läsnäolleista
päättövaltaisista jäsenistä.

Kaarlo H a r v a l a

Aleksi A a l t o n e n

Väinö T a n n e r

Mauno P e k k a l a

J.W. K e t o

K. H. W l i i k

Väinö V. S a l o v a a r a

Sylvi-Kyllikki K i l l p i

Gunnar A n d e r s s o n

Juho L a n t o

Jalmari V u o r i n e n

Muisto I l o m ä k i

M.E. L e h t i n e n

Vihtori F a l l i l a

Valter K u u s e l a

Teofilus K a i v o s

Hemming A r j a v i r t a

Toivo R a i n i o

S.E. M ä k i n e n.

J.F. A a l t o

Urho L a p p a l a i n e n

Rikhard N u r m i n e n

J.V. L ö t j ö n e n

Yrjö N u r m i

A.J. K o s o n e n

Emil S i n e r v ä

Kaarlo H ä m ä l ä i n e n

Viljo V u o r i n e n

Kalle P a a l m

Kusti K a u k o v a a r a

Olavi K e k ä l ä i n e n

Albert L a s s i l a

Saapuvilla olivat myös Puoluetöimikunnan varajäsenet

Johan H e l o ja Raf. P a a s i o.

(Puoluesihteeri A. Aaltonen:)

Kun puolueeneuvosto huhtikuulla piti kokouksensa, oli silloin kulunut kuukausi maallemme raskaan rauhan solmimisesta. Puolueeneuvoston kokouksessa silloin hyväksyttiin ne toimenpiteet, joihin maan hallitus eduskunnan myötävaikutuksella oli ryhtynyt, saadakseen tämän rauhan aikaan. Tässä kokouksessa kiinnitettiin silloin jo huomiota niihin moniin vaikeuksiin, jotka jälleenrakentamistyössä kohtaavat maamme ja sen ohella myöskin luonnollisesti työväenliikettä. Sen jälkeen kuin puolueeneuvosto oli koolla on maailmanpolitiikan alalla tapahtunut uskomattoman paljon. Moni itsenäinen valtakunta on sen jälkeen menettänyt tavalla tai toisella itsenäisyytensä. Mahtava Saksa on saavuttanut uskomattoman nopeasti tavattoman in suuria voittoja. Maailmansota jatkuu edelleen, mutta varsinaiset taistelut ovat siirtyneet vähän kauemmaksi, täältä meiltäpäin katseltaessa. Millä tavalla se tulee edelleen jatkumaan tai onko mahdollisuuksia rauhan tekemiseen Saksan ja Englannin välillä lähimmässä tulevaisuudessa, siitä meillä täällä ei luonnollisesti ole mitään tietoja olemassa. Siinä suhteessa me siis olemme sokkosilla, ja aika vasta näyttää, millä tavalla maailmantilanne tulee kehittymään ja minkälaiseksi sodanjälkeinen uusi maailma tulee muodostumaan.

Sodan laajennuttua osittain myös pohjoismaihin, Tanskaan ja varsinkin Norjaan, meidän asemamme täällä tuli monessa suhteessa paljon huonommaksi kuin miltä se näytti kohta rauhan solmimisen jälkeen. Huolimatta raskaista rauhanehdoista ja niistä suurista sisäisistä tehtävistä, jotka meitä odottivat, me saatoimme aluksi kuitenkin olla melko optimisteja, että me kykenemme niistä hyvin selviämään. Kun kulkutiet merentakaisiin maihin kuitenkin pahasti häiriytyivät ja yleensä olot sekaantuivat entistä suuremmassa määrässä, on se aiheuttanut meidän maallemme tietysti huomattavassa määrässä taloudellisia vaikeuksia, johtuen tietysti kulkuyhteyksien

puutteesta, mutta myöskin siitä, että meillä ei ole ollut tilaisuutta läheskään normaaliin vientiin, jolla me puolestamme olisimme voineet hankkia itsellemme täällä välttämättömiä tarvikkeita. Pahimpaan hätään tässä suhteessa ei tähän mennessä kuitenkaan vielä ole jouduttu. Me olemme selviytyneet tähän saakka taloudellisestikin verrattain hyvin huolimatta siitä, että tällainen tilanne ja tällaiset olot sangen raskaasti kohdistuvat kaikkiin kansalaispiireihin ja ennen kaikkea vähävaraiseen väestöön.

Eräs kysymys, jonka ympärillä keskustelut ovat hyvin suuresti meidän sisäpoliittisessa elämässämme kohdistuneet, on ollut tuo karjalaisen ja muiden kotinsa jättämään joutuneiden aseman uudelleenjärjestämiskysymys. Pika-asutuslaki on nyt tähän mennessä saatu ratkaisuun ja toimenpiteet sen täytäntöönpanemiseksi vähitellen pääsevät nyt käytännössäkin alkamaan. Siinä suhteessa on siis päästy pitkä askel eteenpäin, vaikka siihen henkin kului aikaa enemmän kuin tällaisissa oloissa moni olisi toivonut siihen kuluvaan, sillä kaikkihan ovat odottaneet, että tällainenkin asia olisi saatu ratkaistuksi mahdollisimman nopeasti. Sen jälkeen kuin tämä kysymys huomattavammin keskusteluissa oli tapeetilla, ovat toiset kysymykset, nimittäin menetetyn omaisuuden korvaamiskysymys ja siihen liittyvät tänne jääneen omaisuuden verottamiskysymys, olleet keskeisimpinä kysymyksinä. Minulla ei ole tarkoitus tässä tilaisuudessa kuluttaa kokouksen aikaa puhumalla laajemmin tästä korvauskysymyksestä ja siihen liittyvästä omaisuuden luovutusverosta. Mainitsen vain lyhyesti, että kun hallitus esivalmistelujensa jälkeen antoi esityksensä, lähti hallitus siitä, että menetettyä omaisuutta ei voida korvata läheskään täydellisesti, koska maan taloudelliset olot eivät ole sellaiset, että täysiin korvauksiin tai lähes täysiin korvauksiin kaiken omaisuuden suhteen voitaisiin mennä. Niinkuin muistetaan, hallituksen esityksessä ehdotettiin, että vain 10,000 mk:n suuruinen omaisuus olisi korvattava täydellisesti ja sitä suuremmista omaisuuksista aina aste asteelta sitten vähennettävä määrätty prosentti, ylä-

rajan korvauksessa ollessa yksityisille muistaakseni 1 milj. mk ja yhtiöille 2 milj. mk. Kun hallituksen esitys tuli tunnetuksi, herätti se tavattoman suurta arvostelua varsinkin karjalaisen väestön keskuudessa. Ja kun se oli eduskunnassa ensimmäisen kerran käsiteltävänä, sai se sielläkin vastaansa hyvin voimakkaan arvostelun. Sen jälkeen on eduskunta sitä käsitellyt eri vaiheissa. Sen jälkeen kuin valtiovarainvaliokunta on huomattavasti koroittanut näitä korvattavia omaisuusmääriä, mm. nostanut 80,000 mk:aan sen rajan, jonka alle oleva omaisuus on täydellisesti korvattava, on eduskunnan suuri valiokunta käsitellyt asiaa, ja juuri nyt toissapäivänä valmistuneessa ehdotuksessa se on astunut asiassa vieläkin pitemmälle, ehdottaen tämän täyteen määrään korvattavan omaisuuden rajaksi 320,000 mk ja yksityisille yläpäässä korvattavan omaisuuden 2 milj. ja osakeyhtiöille aina 10 milj. mk. Tämä tietysti tietää siihen huomattavia rahallisia lisäyksiä, mistä hallitus oli lähtenyt. Numerot tässä suhteessa ovat tietysti suuresti epätarkkoja, mutta hallitus on arvioinut esityksensä mukaan tarvittavan noin 4 miljardtia mk ja suuren valiokunnan arvion mukaan kohoaa se vähintään 7 miljardiin, mutta todennäköisesti siitäkin huomattavasti suuremmaksi. Seurauksena näistä koroituksista, joihin eduskunta on mennyt, on se, että tarkoitukseen on myöskin saatava varoja enemmän kuin mitä hallitus oli ehdottanut. Ja niin omaisuuden luovutusveroakin on eduskunnassa tiukennettu, ulotettu se laajemmille aloille, jotapaitsi on päätetty ottaa käytäntöön pitkäaikaisia obligatioita 3 miljardin mk:n arvosta.

Tässä asiassa on näytelty hyvin huomattavaa osaa tietysti myöskin se, millä tavalla nämä varat tarkoitukseen olisi otettava. Porvarillisella taholla hyvin yleisesti - ja varsinkin oikeistopiirien taholla, teollisuuspiirien taholla - on vaadittu, että valtion olisi käytettävä omaisuuttaan tähän tarkoitukseen mahdollisimman suuressa määrässä. Onpa tässä menty niin pitkälle, että eräissä yhteyksissä on sanottu, että jopa valtion kulkuvälineetkin on luovutettava osakeyhtiöille ja tällä tavalla

saatava tarkoitukseen varoja. Sosialidemokraattien taholta on pidetty kiinni siitä, että valtion omaisuuksia ei olisi luovutettava sen lisäksi, mitä valtio jo muuten on joutunut varsin huomattavasti rauhanteon johdosta ja muista syistä menettämään.

Nyt on sitten päädytty, niinkuin mainitsin, suuressa valiokunnassa sellaiseen kompromissiin, että käytetään näitä obligatioita eikä siis varsinaista reaaliomaisuutta, toistaiseksi. Millä tavalla se sitten myöhemmin järjestyy, se on ajan kysymys; millä tavalla tästä selviydytään, sen parhaiten tulevaisuus osoittaa.

Tämän asian yhteydessä on ilmennyt suuressa määrässä myöskin poliittista sivumakua. Varsinkin maalaisliittolaisten keskuudessa on tätä lakia yritetty käyttää poliittisena kauppatavarana, ja onpa tässä yhteydessä silloin tällöin vilautettu hallituspulan mahdollisuuksiakin. Se on kuitenkin joutunut tähän asteeseen, missä se on, ja minä puolestani käsittän, että se on hyvin pitkälle menevä kompromissitulos, jossa esimerkiksi sosialidemokraattinen ryhmä, ja vielä enemmän tietysti hallitus, on joutunut tinkimään alkuperäisistä kannoistaan.

Tällaisen sodan jälkeen, jonka jouduimme käymään, tulee sodan jälkiseurausten johdosta tietysti esille varsin monia työväestön oloihin suuresti vaikuttavia ratkaisuja. Sodan päättyttyä me saimme nähdä sen ilmiön, mikä paljon suuremmassa määrässä vaikutti 30 vuotta takaperin silloisen suursodan aikana ja jälkeen, että hinnat pyrkivät nopeasti kohoamaan, kun tuotteita on vähän saatavissa eikä keinotteluhaluakaan vähäisistä tavaramääristä kyseen ollen puutu. Elintarpeiden ja yleensä kulutustarpeiden, välttämättömyystarvikkeiden hinnoissa tapahtui maalisi- ja huhtikuussa varsin huomattava keroitus, indeksin mukaan noin 20 %. Sen jälkeen on ilmoitettu, että nyt tässä on tapahtunut pysähdys, onpa tähän mennessä, sikäli kuin on mainittu, tapahtunut pientä laskuakin. Joka tapauksessa on ollut välttämätöntä ryhtyä toisaalta välttämättömyystavaroiden saannin turvaami-

seksi ja toisaalta hintojen nousun ehkäisemiseksi säännöstelytoimenpiteisiin. Valtiovalta holhoaa meillä nyt tällä tavalla ja hyvin laajalti ei vain tavaroiden jakelua vaan myöskin niiden hankkimista kauppaan ja mm. ulkomaankauppaa ja vaikuttaa myöskin suuressa määrin tuotannollisen elämän kulkuun. Tämä on tietysti välttämätöntä. Työväestön keskuudessa ei liene muuta kuin yksi mielipide siitä, että näin täytyy menetellä, jotta vähävaraisemmat ja heikossa asemassa olevat kuluttajapiirit saisivat välttämättömät tarpeensa tyydytetyiksi kohtuullisilla ehdoilla. Meidän taholtamme on vain syytä tehostaa sitä, että milloin joistakin tavaroista uhkaa tulla puutetta ja arvellaan, että sellaista tulee ilmenemään, jo ajoissa ryhdytään sellaisiin säännöstelytoimenpiteisiin, jotta tarvikkeet voidaan jakaa mahdollisimman tasaisesti kaikkien kuluttajapiirien kesken. Kun hinnat tällä tavalla kuin mainitsin ovat kohonneet, on se merkinnyt palkkatyöväestölle huomattavaa elintason alenemista, kun rahapalkkoja ei ole vastaavasti korotettu. Välttämättömyystarvikkeiden hintojen kohoaminen esimerkiksi 20 %:lla merkitsee vähävaraisille kuluttajapiireille tavattoman paljon. Onkin sen vuoksi aivan luonnollista, että työväestön keskuudessa on esiintynyt tyytymättömyyttä palkkoihin ja työväen ammatilliset järjestöt ovatkin koko kevätkauden ponnistelleet palkkojen kohottamisen hyväksi. Muutamissa tapauksissa nämä ponnistelut ovat tähän mennessä johtaneet jommoisiinkin tuloksiin. Mutta on vielä paljon työpaikkoja ja eri työaloja, joissa tässä suhteessa ei ole päästy juuri minkäänlaisiin tuloksiin. Työnantajat ovat vastustaneet palkkojen korotuksia ja syyksi siihen on useimmiten esitetty inflatiopelko. Työnantajat ovat lisäksi selittäneet, että myöskin hallituksen taholla on oltu samaa mieltä, että palkkoja ei olisi korotettava. Tähän on usein näissä neuvotteluissa vedottu. Onpa siitä taidettu jossakin yhteydessä mainita julkisuudessaakin.

Hallituksen taholla, varsinkin pääministerin kannassa, ilmeneekin aikaisemmin varhain keväällä se käsitys, että palkkojen yleiseen ko-

roitukseen ei olisi syytä ryhtyä, koska olisi pelättävissä juuri tuo kilpa-juoksu hintatason ja palkkojen nousun välillä. Mutta sikäli kuin tiedän, niin hallitus on kuitenkin viime aikoina asettunut sille kannalle, että palkkojen tarkistuksiin on välttämättä ryhdyttävä. Työnantajain kannanotto on ollut hyvin merkillinen. He eivät ole tajunneet tilannetta oikein ei taloudellisessa enempää kuin poliittisessakaan mielessä. Ja tuloksena tästä on se, että asiassa ilmenee työväestön keskuudessa äärettömän paljon oikeutettua tyytymättömyyttä. Meidän mielestämme on tähän asiaan tässäkin kokouksessa tarpeellista kiinnittää huomiota ja esittää siitä sosialidemokraattisen puolueen puoluekokousten väliajoilla korkeimman elimen puolue-neuvoston mielipide.

Näihin työväestöä läheisesti koskeviin kysymyksiin liittyy sitten työttömyyskysymys. Tällä hetkellä ei maassamme työttömyyttä ole suuremmassa määrässä muuta kuin siirtoväen ja naispuolisen työväen keskuudessa. Mutta on ilmeistä, että kun joudutaan syksyyn ja tulevaan talveen, työttömyyttä tulee esiintymään siitä yksinkertaisesta syystä, että tuotannollinen toiminta meillä on osittain lamassa eikä esimerkiksi vienti, mahdollisuuksien ollessa rajoitetut, voi elpyä ainakaan normaaliin määrään saakka. Jotta ei jouduttaisi sellaiseen kurimukseen, missä oltiin varsinaisena pulakautena viime vuosikymmenen alussa, on syytä kiinnittää tähän kysymykseen ajoissa vakavaa huomiota. Tällöin luonnollisesti on asetettava hallitukselle, joka näissä asioissa eniten voi vaikuttaa, eräitä vaatimuksia. Ensiksikin se, että hallitus koettaa kaikin käytettävissään olevin keinoin vaikuttaa uusien työmahdollisuuksien hankkimiseen elinkeinoelämää elvyttämällä. Sitä vaatii paitsi muiden työttömien asema myöskin siirtoväkeen kuuluvien palkkatyöläisten aseman vakiinnuttaminen. Tällä hetkellä ei valtiovallan puolesta tietääkseni ole kuin hyvin vähäisessä määrässä suoritettu töitä, jotka olisi tarkoitettu työttömyyden torjumiseksi. Se onkin luonnollista, että silloin, kun muita töitä on kutakuinkin

riittävästi saatavissa, niistä pidättäydytään ja työmahdollisuuksia täten varataan huonojen aikojen varalle. Mutta jotta tässä ei myöhästyt täisi, edellyttää se, että asiaan varustaudutaan mahdollisimman aikaisin. Ja sen vuoksi olisi tässäkin kokouksessa kiinnitettävä tähän puoleen huomiota, teroitettava hallituksen samoin kuin kuntienkin mieleen heidän velvollisuuksiaan tässä asiassa.

Eräs kysymys, joka on herättänyt hyvin paljon tyytymättömyyttä työväestön ja muidenkin väestöpiirien keskuudessa, on nostoväen palvelukseen kutsuminen ja siellä pitäminen. Olo pitkän aikaa reservissä aiheutti hyvin monille vähävaraisille piireille raskaita uhrauksia. Heidän taloudelliset asiansa joutuivat epäjärjestykseen. Vaikka eräiden suoritusten aikaa on hallituksen toimenpiteellä lykätty, niin siitä huolimatta monet ovat joutuneet melkoisiin vaikeuksiin, joita ei vielä tämän syksyn kuluksakaan useissa tapauksissa voida asianomaisten taholta selvittää. Kun nostomiehiä kutsuttiin asepalvelukseen, pidettiin kai verrattain yleisesti kutakuinkin luonnollisena asiana, että jonkinlaista asekoulutusta tässä tarvitaan. Mutta että se ulotettiin niin laajalle kuin tapahtui ja asepalvelukseen kutsuttiin suuressa määrässä melko kykenemätöntä ainesta, se on herättänyt varsin suurta tyytymättömyyttä. Yleisenä käsityksenä kevätpuolella oli, että palvelusaika tulisi olemaan verrattain lyhyt. Puhuttiin 3-4 kuukaudesta. Mutta sitten, kun tämä kysymys ratkaistiin, määrättiin palvelusaika kauttaaltaan kohtuuttoman pitkäksi. Sehän on nuoremmille aina 350 päivää, nostoväen keski-ikäisille 8 kuukautta ja vanhemmille 4 kuukautta. Tällaiseen joutuminen, siinä iässä kuin meidän nostoväkemme suurimmalta osaltaan on, noin pitkäksi aikaa pois kotoaan asioitaan hoitamasta, se saattaa yksityisten ihmisten asiat helposti epäjärjestykseen. Heidän taloutensa kärsii siitä ja varsinkin köyhän väen perheiden toimeentulo joutuu tällaisesta suuresti kärsimään. Meidän käsityksemme on se, että tämä nostomiesten palvelusaika on määrätty aivan liian pitkäksi. Lyhyemmälläkin

ajalla käsityksemme mukaan olisi mahdollisuus antaa se koulutus, mikä tälle nostoväelle on annettava. Sotilaspiireissä asiaa arvostellaan toisella tavalla ja ne ovat tässä toistaiseksi saaneet tahtonsa lävitse ja pitävät sitä edelleen voimassa.

Mielestäni meidän täällä puolueuuvoston kokouksessa, paitsi puhtaasti näistä asioista myös sentähden, että se on herättänyt varsin suurta tyytymättömyyttä, olisi lausuttava mielipiteemme ja samalla kiinnitettävä huomiota nostomiesten perheiden taloudelliseen turvaamiseen ja muihin lähellä tätä kysymystä oleviin asioihin, kuten invalidihuollon ja yleensä sodassa huoltajansa menettäneiden perheiden huollon pikaiseen järjestämiseen. Nämä ovat mielestäni ne kysymykset, jotka tällä hetkellä kaikkein lähimmin askartelevat työläisten mielissä ja sen vuoksi on puoluetoimikunta tahtonut ottaa nämä asiat tässä yhteydessä täällä neuvoston kokouksessa käsiteltäviksi ja valmistanut puolueuuvoston jäsenille erään ehdotuksen julkilausumaksi, jossa näihin kysymyksiin kiinnitetään huomiota (Läite 4:3.) Puoluetoimikunta on lisäksi sitä mieltä, että jos tällantapaisia päätöslauselmia täällä hyväksytään, ne olisi saatettava hallituksen tietoon meidän sosialidemokraattien tämän hetken lähimpinä ohjelmakysymyksinä, tehostettava näitä asioita ja sillä tavalla koettaa saada niitä liikkeelle ja eteenpäin.

Lähte n: 3.

Päätöslauselmaehdotus No 1.

Sosialidemokraattisen Puolueen puoluekavosto kokouksessaan heinäkuun 28 pnä, kuultuaan selostuksen nykyhetken sisäpoliittisesta tilanteesta ja antaen tunnustuksensa niille toimenpiteille, joihin hallitus ja eduskunta ovat ryhtyneet sodan ja sitä seuranneen raskaan rauhan maan väestölle aiheuttamien vaurioiden korjaamiseksi ja jälleenrakennustyön aloittamiseksi, pitää välttämättömänä kiinnittää valtiovallan huomiota seuraaviin, erikoisesti työväenluokkaa ja yleensä maan vähävaraista väestöä läheisesti koskeviin vakaviin ajankohtaisiin kysymyksiin.

Hintapolitiikka.

Hintapolitiikan päämääränä tulee olla hintojen vakaana pitäminen ja aiheettoman hintojen nousun ehkäiseminen.

Hintojen kontrolloimiseksi on määriteltävä n.s. normaalihinta, joka tarkoituksenmukaisin toimenpitein saatetaan yleiseen käytäntöön ja josta vain paikallisten ym. seikkojen perusteella ahtaissa rajoissa voidaan poiketa. Normaalihinnan määrittämisessä on myös kuluttajapiirien edustajain mielipidettä kuultava ja kuluttavalle yleisölle varattava tilaisuus valvoa niiden noudattamista.

Hintojen vakaana pitämiseksi on edelleen riittävän ajoissa ryhdyttävä suoranaiseen säännöstelyyn sellaisten siihen soveltuvien, niukasti saatavissa olevien tärkeiden

tarvikkeiden suhteen, joiden hinnat muuten pyrkivät nopeasti kohoamaan tarvikkeiden omistajain keinotteluhalun ja kuluttavan yleisön varastoimispyrkimysten vuoksi. Säännöstelyyn on liityttävä valtiovallan määräämä rajahinta.

Tuotannon elvyttämiseksi sekä uusien, kustannuksia vaativien tuotantovälineiden tai tarvikkeiden - kuten määrättyjen raaka- ja polttoaineiden - hankkimiseksi ja tuottamiseksi voi valtiovalta taata asianomaisille kohtuullisen kannattavuuden turvaavan minimihinnan ja muunlaisen hintasuojan.

Ulkomaankauppa on säilytettävä valtiovallan tarkan kontrollin alaisena, jolloin tavaroiden tuontia ja vientiä ohjaamalla voidaan edistää hintatason vakavuutta.

Kaikki yritykset hintojen nostamiseksi ilman pätevää syytä on päättävästi ehkäistävä ja kohtuuttomien hintojen kiskojat saatettava edesvastuuseen.

Palkkapolitiikka.

Vaikka palkkapolitiikassa on tosiasiana otettava huomioon tuotantomahdollisuuksien supistumisesta ja muista syistä aiheutuva maan köyhtyminen ja reaali-palkkatason aleneminen, on toisaalta määrätietoisesti pyrittävä siihen, että elintason alentuminen ei yksipuolisesti kohtaa palkennauttijoita eikä varsinkaan alhaisilla palkoilla eläviä palkkatyöläisiä. Rahapalkkoja on senvuoksi korotettava huomioonottaen, että reaali-palkkatasoa ylempänä olevat saavat

prosentteissa pienemmän ja sitä alempana olevat suuremman korotuksen. Urakkapalkkoja on myös vastaavasti korotettava.

Määrätyn turvan takaamiseksi hintojen mahdollisen vastaisen nousun varalta on rahapalkkojen tarkistuksia vastaisuudessakin suoritettava noudattamalla virallisen elinkustannusindeksin kehitystä.

Työttömyyden torjuminen.

Vaikka työttömyys ei tähän mennessä olekaan saavuttanut suurempaa laajuutta muun kuin ns. siirtoväen keskuudessa, on kuitenkin odotettavissa, että ensi syys- ja talvikautena, jolloin tuotannollinen toiminta nykyisestä maailmanpoliittisesta tilanteesta johtuen saattaa jäädä entistä heikommaksi, työttömyyttä ilmenee nykyistä suuremmassa määrässä. Jotta työttömyyden seuraukset eivät muodostuisi massae työttöväestölle seurauksiltaan kohtalokkaiksi, on valtiolla kaikkia mahdollisuuksiaan hyväksi käyttäen ajoissa varustauduttava sitä torjumaan.

Tuotannollista toimintaa elvyttävien toimenpiteiden ohella, joihin on kiinnitettävä erikoista huomiota, on valtion mahdollisimman runsaasti järjestettävä omia töitään työttömyyskautena suoritettavaksi. Tällöin on ensisijainen huomio kiinnitettävä tuottavien tai muulla tavalla yleishyödyllisten töiden käyntiin panemiseen. Töitä järjestettäessä on mahdollisuuksien mukaan pyrittävä siihen, että työmahdollisuuksia järjestetään ensisijaisesti niille seuduille, missä työtilaisuuksien tarve on suurin.

Myös kuntien toimenpiteisiin työttömyyden torjumiseksi on kiinnitettävä huomiota.

Työttömyyden torjumiseksi järjestettävissä töissä on maksettava kunnolliseen toimeentuloon riittävä palkka.

Nostomiesten palvelusajan lyhentäminen.

Työväestön ja muun vähävaraisen väestön taloudellista asemaa on suuresti rasittanut pitkäaikainen olo maanpuolustustehtävissä. On senvuoksi välttämätöntä, että valtiovallan taholta sopivin keinoin, kuten maksettavaksi joutuvien verojen, vakuusten, y.m.s. maksuajan lykkäämisellä, helpoitetaan maanpuolustustehtävissä olleiden sekä paraillaan olevien asemaa. Tähän liittyy oleellisesti invalidien ja huoltajansa menettäneiden huollon nopea ja oikeudenmukainen järjestäminen valtion toimesta.

Tehostaen näiden toimenpiteiden kiireellisyyttä puolue-neuvosto pitää tarpeellisena samalla kiinnittää vakavaa huomiota sodan päättymisen jälkeen puolustuslaitoksen palvelukseen kutsuttujen nostomiesten ja heidän perheittensä asemaan. Pitäen nostomiesten palvelusajaksi määrättyjä aikoja kohtuuttoman pitkinä, mistä myös aiheutuu valtiolle tarpeettomia kustannuksia, puolue-neuvosto on sitä mieltä, että nostomiesten palvelusaikaa voidaan nykyisestään huomattavasti lyhentää, maan puolustuskuntoisuutta sen kautta vaarantamatta.

Lisäksi neuvosto pitää tarpeellisena huomauttaa, että nostomiesten oloissa ilmenneiden muiden epäkohtien poista-

miseen on vilpymättä kiinnitettävä huomiota. Nostoniesten perheiden ja muiden huollettavien toimeentulo on turvattava.

Työväenluokkaa ja muuta vähävaraista kansaa koskevat nykyhetken kysymykset.

Sosialidemokraattinen Puolueneuvosto vetoaa valtiovaltaan.

Sosialidemokraattisen Puolueen puolueneuvosto kokouksessaan heinäkuun 28 p:nä, kuultuaan selostuksen nykyhetken sisäpoliittisesta tilanteesta ja antaen tunnustuksensa niille toimenpiteille, joihin hallitus ja eduskunta ovat ryhtyneet sodan ja sitä seuranneen raskaan rauhan maan väestölle aiheuttamien vaurioiden korjaamiseksi ja jälleenrakennustyön aloittamiseksi, pitää välttämättömänä kiinnittää valtiovaltan huomiota seuraaviin, erikoisesti työväenluokkaa ja yleensä maan vähävaraista väestöä läheisesti koskeviin vakaviin ajankohtaisiin kysymyksiin.

Hintapolitiikka.

Hintapolitiikan päämääränä tulee olla hintojen vakaana pitäminen ja aiheettoman hintojen nousun ehkäiseminen.

Hintojen kontrolloimiseksi on määriteltävä n.s. normaalihintaa, joka tarkoituksenmukaisin toimenpitein saatetaan yleiseen käyttöön ja josta vain paikallisten ym. seikkojen perusteella ahtaissa rajoissa voidaan poiketa. Normaalihinnan määrittämisessä on myös kuluttajapiirien edustajain mielipidettä kuultava ja kuluttavalle yleisölle varattava tilaisuus valvoa niiden noudattamista.

Hintojen vakaana pitämiseksi on edelleen riittävän ajoissa ryhdyttävä suoranaiseen säännöstelyyn sellaisten siihen soveltuvien, niukasti saatavissa olevien tärkeiden tarvikkeiden suhteen, joiden hinnat muuten pyrkivät nopeasti kohoamaan tarvikkeiden omistajain keinotteluhalun ja kuluttavan yleisön varastoispyrkimysten vuoksi. Säännöstelyyn on liityttävä valtiovaltan määräämä rajahinta.

Tuotannon elvyttämiseksi sekä uusien, kustannuksia vaativien tuotantovälineiden tai tarvikkeiden — kuten määrättyjen raaka- ja polttoaineiden — hankkimiseksi ja tuottamiseksi voi valtiovalta taata asianomaisille kohtuullisen kannattavuuden turvaavan minimihinnan ja muunlaisen hintasuojan.

Ulkomaankauppa on säilytettävä valtiovaltan tarkan kontrollin alaisena, jolloin tavaroiden tuontia ja vientiä ohjaamalla voidaan edistää hintatason vakavuutta.

Kaikki yritykset hintojen nostamiseksi ilman pätevää syytä on päättävästi ehkäistävä ja kohtuuttomien hintojen kiskojat saatettava edesvastaan.

Palkkapolitiikka.

Valkka palkkapolitiikassa on tosiasiana otettava huomioon tuotantomahdollisuuksien supistumisesta ja muista syistä aiheutuva maan köyhtyminen ja reaali-palkkatason aleneminen, on toisaalta määrätietoisesti pyrittävä siihen, että elintason aleneminen ei yksipuolisesti kohtaa palkkannauttijoita eikä varsinkaan alhaisilla palkoilla eläviä palkkatyöläisiä. Rahapalkkoja on senvuoksi korotettava huomioonottaen, että reaali-palkkatasoa ylempänä olevat saavat prosentissa pienemmän ja sitä alempana olevat suuremman korotuksen. Urakkapalkkoja on myös vastaavasti korotettava. Siirtoväkeen kuuluvien palkkatyöläisten hädänalaista asemaa ei saa käyttää palkkatason polkemiseen.

Määrätyn turvan takaamiseksi hintojen mahdollisen vastaisen nousun varalta on rahapalkkojen tarkistuksia vastaisuudessaakin suoritettava noudattamalla virallisen elinkustannusindeksin kehitystä.

Työttömyyden torjuminen.

Valkka työttömyys ei tähän mennessä olekaan saavuttanut suurempaa laajuutta muun kuin n.s. siirtoväen keskuudessa, on kuitenkin odotettavissa, että ensi syys- ja talvikautena, jolloin tuotannollinen toiminta nyky-

sestä maailmanpoliittisesta tilanteesta johtuen saattaa jäädä entistä heikommaksi, työttömyyttä ilmenee nykyistä suuremmassa määrässä. Jotta työttömyyden seuraukset eivät muodostuisi maamme työväestölle seurauksiltaan kohtalokkaiksi, on valtiovaltan kalkkia mahdollisuuksiaan hyväksi käyttäen ajoissa varustauduttava sitä torjumaan.

Tuotannollista toimintaa elvyttävien toimenpiteiden ohella, joihin on kiinnitettävä erikoista huomiota, on valtion mahdollisimman runsaasti järjestettävä omia töitään työttömyyskautena suoritettavaksi. Tällöin on ensisijainen huomio kiinnitettävä tuottavien tai muulla tavalla yleishyödyllisten töiden käyntiin panemiseen. Totta järjestettäessä on mahdollisuuksien mukaan pyrittävä siihen, että työmahdollisuuksia järjestetään ensisijaisesti niille seuduille, missä työtilaisuuksien tarve on suurin.

Erikoista huomiota on kiinnitettävä työtilaisuuksien varaamiseen siirtoväkeen kuuluville työttömille.

Myös kuntien toimenpiteisin työttömyyden torjumiseksi on kiinnitettävä huomiota.

Työttömyyden torjumiseksi järjestettävissä töissä on maksettava kunnolliseen toimeentuloon riittävä palkka.

Kaatuneiden omaisten huoltaminen.

Koska lukuisissa tapauksissa sodassa kaatuneiden tai sodassa saadun vammamman johdosta kuolleiden henkilöiden vanhempien elatus on ollut riippuvainen heidän ansiotuloistaan, pitää puolueneuvosto tärkeänä, että tällaisissa tapauksissa myös vanhemmille myönnetään huoltoeläkettä, minkä vuoksi annettuihin säännöksiin olisi tehtävä tätä tarkoittava muutos.

Nämä puolueneuvoston päätökset päätettiin saattaa hallituksen tietoon. Samalla päätettiin hallituksen huomiota kiinnittää nostomiesten palvelusajan lyhentämiseen ja heidän olojaan ilmentäviin epäkohtiin.

(Johtaja K. Harvala:)

Puolueneuvosto on viime vuosien kuluessa aina silloin tällöin joutunut käsittelemään puolueen keskuudessa sattuneiden kurinpitoa tarkoittavien toimenpiteiden suorittamista. Tällä kerralla meillä on jälleen keskusteltavana siitä, ovatko eräät toimenpiteet, joihin jotkut ovat ryhtyneet puolueemme ulkopuolella, ja osaksi myös eräät puolueemme jäsenet, sellaisia, että puolueen sääntöjen ja päätösten mukaan ne ovat sallittuja. Minun tehtäväkseni on annettu esittää näistä seikoista puolueneuvostolle selostus ja teen sen mahdollisimman lyhyesti vain näihin asioihin viitaten.

Ei ole mitään epätavallista, että murrosaikoina ja varsinkin sodan jälkeen aina syntyy erimielisyyksiä paitsi siitä, mitä on tapahtunut, myös siitä, miten pitäisi läheisessä tulevaisuudessa menetellä. Niin on käynyt ennen myös meidänkin puolueemme keskuudessa ja samanlaisia ilmiöitä esiintyy myös näinä päivinä.

Mitä ensinnäkin tulee puolueemme ulkopuolella sattuneisiin sentapaisiin tapauksiin, jotka voivat vaikuttaa meidän puolueemme keskuudessa, niin mainitsen siinä suhteessa, että Helsingissä on viime toukokuun 22 päivänä perustettu yhdistys, jonka nimi on Suomen-Neuvostoliiton rauhan ja ystävyyden seura. Tämän seuran puheenjohtajana on puolueestamme jo aikaisemmin erotettu lääk.kand. Mauri Ryömä ja johtokunnassa eräitä muita henkilöitä, joiden puolueeseen kuulumisesta minä en ole selvillä. Seuran toimintaa en tunne muuten kuin sen julkilausumien ja eräiden kokousselostusten perusteella. Jo ensimmäisessä julkilausumassaan seura kuitenkin antoi puolueestamme ja sen toiminnasta aivan virheellisiä tietoja. Siinä julkilausumassa nimittäin sanotaan seuraavaa: "Tämän yhdistyksen perustamisen on tehnyt välttämättömäksi erikoisesti se, että vieläpä Suomen sosialidemokraattisen puolueen ja Suomen Ammattiyhdistysten

Keskusliiton nykyinen johto vastoin sosialidemokraattisen työväenliikkeen ohjelmaa ja periaatteita ovat luopuneet näistä päämääristä ja edelleen vastustavat ystävällisten suhteiden rakentamista Suomen ja Neuvostoliiton välille." Tämä lausuma ei pidä paikkaansa. Puolueemme on aina harrastanut rauhallisten ja ystävällisten suhteiden ylläpitämistä ja kehittämistä Neuvostoliiton kanssa. Yhden kerran me olemme saaneet koota tässä maassa äänemme niitä porvarillisia oikeistopiirejä vastaan, joita kyllä meidänkin maassamme on ollut ja jotka eivät suinkaan ole Neuvostoliittoon nähden olleet meidän kanssamme samalla kannalla. Ystävyys voidaan tietysti käsittää eri tavalla, mutta minun mielestäni sen pitäisi olla molemminpuolista rauhan- ja ystävyydenpolitiikkaa eikä sellaista, jossa ystävyys ilmenee ainoastaan siten, että vain toiselle esitetään toivomuksia ja vaatimuksia ja katsotaan ystäväksi siinä tapauksessa, että se niihin täydellisesti aina suostuu. Nyt kysymyksessä olevan seuran viitteistä voidaan kuitenkin tehdä sellainen johtopäätös, että täällä tosiaankin kaikki muut kuin mainitun asian kannattajat olisivat rauhallisen politiikan vastustajia. Mutta esimerkiksi tämä puolueenuevosto jo marraskuussa, pari päivää ennen Neuvostoliiton hyökkäyksen alkua, keskustellessaan asioista vaati rauhallisten suhteiden säilyttämistä ja erimielisyyksien rauhanomaisista ratkaisua. Sitä päätöstä ei ehditty edes yrittää toteuttaa, kun sota tuli.

En kuitenkaan tahdo pitkälti puhua tämän seuran toiminnasta. Tässä seurassa luulen sen olevan hyvin tunnetun. Olen vain tahtonut todeta, että se on antanut puolueemme politiikasta väärää tietoa. Ei puolueemme ole Neuvostoliitolle vihamielinen eikä vastusta rauhaa ja ystävyyden kehittämistä näiden maiden välillä. Toivottavasti vain myös Neuvostoliitto puolestaan suhtautuu Suomeen samalla tavalla. Minä en usko, että mitään ystävyyttä häiritseviä seikkoja voi sattua.

Puolueemme yhtenäisyyden kannalta ikävämpi ilmiö on se, johon eräät tunnetut puolueemme jäsenet ovat äskettäin ryhtyneet perustaessaan

erikoisen sanomalehden pyrkimystensä edistämiseksi. Tarkoitin toverien Wiikiä, Anpujaa, Räisästä, Sundströmiä, Heloa ja Kaisu-Mirjami Rydbergiä. Heidän lehtensä nimi on "Vapaa sana" ja esiintyvät kirjoituksista päätellen sen julkaisijoina. Pääasiallisena aiheena näyttäisi olevan taistelu sananvapauden ja sosialististen aatteiden puolesta. Kumpikin ovat oikeita ja hyviä asioita. Minulle vain jäi selviämättömäksi lehden tarkkaan luetuani, miksi sitä varten on tarvinnut perustaa erikoinen sanomalehti, kun maassamme on toistakymmentä sosialidemokraattista sanomalehteä, jotka puolueemme äänenkannattajina ovat velvolliset työskentelemään joka päivä samojen pyrkimysten puolesta. Lehden ensimmäisessä numerossa on muuten joukko kirjoituksia, joissa esitetään samoja näkökohtia ja vaatimuksia, joita puoluelehtemme ovat usein kirjoituksissaan kosketelleet. Yhdessä suhteessa lehti näyttää, joskin heikosti, esittävän jotakin käytännöllistä kantaa ja se on se, että puolue on lehden mielestä liian hitaasti särkenyt sitä yksimielisyyttä, mikä viime talvisen sodan aikana muodostui yhdessä asiassa, nimittäin maan itsenäisyyden puolustamisessa. Omasta puolestani olen sitä mieltä, että muissa asioissa ei täällä ole mitään yksimielisyyttä syntyneenkään eikä sitä tietysti voikaan syntyä. Mutta toinen asia on sitten se, kuinka kukin sodanjälkeistä tilannetta arvostelee. Minä olen kuitenkin usein kovasti ollut omasta puolestani harmiissani siitä, ettemme voineet jyrkemmin vaatia koko sota-ajan säännöksiä poistettaviksi sekä siirtyä normaalisiin olosuhteisiin, joten puolueemme pitää esiintyä lu-
jasti sisäpoliittisella rintamalla tarvitsematta pelätä siitä seuraavan ulkopoliittisia vaikeuksia. Kun maailmassa on kuitenkin ollut käynnissä suurvaltasota, jolloin monet pienet maat ovat kokeneet samoja vaikeuksia kuin meidänkin maassamme, on näyttänyt olevan välttämätöntä hillitä itseään
esittää ja koettaa vain vähitellen työväestöä tarkoittavia ajankohtaisia vaatimuksia. Ainakin minusta on näyttänyt siltä, että jos täällä syntyisi suuria sisäpoliittisia erimielisyyksiä, niitä voisi joku käyttää hyväkseen ja

tuottaa maallemme sitä suurempia ulkopoliittisia vaikeuksia kuin mitä meillä tähän asti on ollut. Onko tämä kanta ollut oikein vai väärin, siitä voidaan täällä vaihtaa mielipiteitä, ja minä puolestani hyvin mielelläni jätän sen arvostelun kohteeksi. Mutta vaikkapa ollaankin sillä kannalla, että taistelu kotimaista taantumusta ja työnantajistoa vastaan, joka kyllä on erittäin huonosti ymmärtänyt asemansa sodan jälkeen, voidaan paisuttaa miten voimakkaaksi tahansa, ei senkään minun mielestäni tarvitsisi johtaa keskinäiseen taisteluun puolueen sisällä. Ei ainakaan ennenkuin olisi käynyt selväksi, ettei puoluelehdistössä saa julki sellaisia näkökohtia, joita puolueen jäsenet pitävät aivan ensiarvoisina. Minun tietäkseni ei puoluelehtiemme palstoja kuitenkaan ole tukittu. Nissä on aina voinut ja täytyy vastaisuudessaakin voida käsitellä sosialidemokraattisia periaatteita ja puolueen menettelytapaa koskevia asioita, mikäli joku puolueen jäsen vain näiden asioiden selvittelyä harrastaa.

Ilmeisesti tässä "Vapaan sanan" perustamisessa ei kuitenkaan ole yksinomaan pohjimmaisena tarpeena saada kirjoituksensa ja mielipiteensä julki, vaan omaa osaansa siinä näyttelevät myös eri henkilöiden väliset vastakohtaisuudet, joita puolueessamme on pitkän aikaa esiintynyt. Mutta nämä asiat tiedetään puolueessamme ja koko maassa, jopa maamme rajojen ulkopuolellakin ilman erikoista sanomalehteä. "Vapaa sana" nojaa varmaankin yhteen oikeaan lähtökohtaan, puhuessaan niistä piireistä, joita Tanner johtaa, erottautuen siten omaksi erikoiseksi ryhmäkseen. Väärinkäsitysten välttämiseksi voin tässä kuitenkin huomauttaa, etten minä vastusta jotakin Wiikin ympärille kerääntyneiden puoluejäsenten halua julkaista sanomalehteään, jos siitä ei koidu puolueen yhtenäisyydelle uhkaa. Mutta sen julkaiseminen sellaisenaan jo merkitsee siinä suhteessa jotakin. Emme me pääse siitäkään, etteikö heidän esiintymisensä seurauksena saata olla myöhemmin sellaista hajaannusta puolueessa, jota on vaikea korjata, epätietoisuutta puolueen jäsenten keskuudessa ja käsitteiden sekaannusta siinä,

mitä velvollisuuksia puolueen jäsenillä on puoluetta ja sen toimielimiä kohtaan. Puoluekuria koskevassa puoluekokouksen päätöksessä sanotaan ensinnäkin, että "julkisesta toiminnastaan puolueen jäsenet ovat vastuussa puolueelle ja sen asianomaisille järjestöille ja elimille". Tämän mukaan on puolue-neuvostolla täysi syy arvostella heidän esiintymistään. Nimenomaan sanomalehdistöä koskevassa osassa puoluekokouksen päätöksessä sanotaan seuraavaa: "Älköön puolueen jäsen ottako osaa vastustavien puolueiden sanomalehtien tai muiden julkaisujen toimittamiseen!" Sekä lisätään, että "puolueen jäsenten on myös kartettava sellaisia ns. puolueettomia lehtiä, jotka sisällöstään riippumattakin vahingoittavat oman puolueemme äänenkannattajain levikkiä. Sen sijaan on puoluejärjestöjen ja niiden jäsenten uskollisesti kannatettava omia puoluelehtiämme levittämällä niitä ja ilmoittamalla niissä." En ymmärrä, mitä tämä päätös tarkoittaisi, ellei se koske niitä tapauksia, jolloin puolueen sisälle perustetaan uusia puolueen jäsenten julkaisemia sanomalehtiä, jotka pyrkivät puoluelehdistön tilalle, yrittäen siten sivuuttaa ne ja vaikeuttaa puoluelehtien leviämistä ja toimintaa.

Olen lisäksi sitä mieltä, että puoluetolimikunnan velvollisuus on tällaisista havainnoista antaa selonteko neuvostolle, jotta asia voidaan myös täällä käsitellä. Puoluetolimikunta ei ehdota neuvoston jäsenille jätetussa päätöslauselmassa mitään toimenpiteitä asiassa. Se pyytää vain valtuuksia voida näissä asioissa toimia tarpeen vaatiessa siten kuin asiat vaativat. Tämän lehden syntyessä sattui vielä sellainen tapaus, ettei sitä sallittu painaa puolueen kirjapainossa. Puoluetolimikunta on hyväksynyt tämän. Se ehdottaa, että neuvosto sen hyväksyisi, muussa tapauksessa sillä ei ole jatkuvasti arvoa. Jotta ei epäkohtia jäisi, tahdon tällä maininnalla omasta puolestani jättää asian näillä huomautuksilla puolue-neuvoston harkittavaksi. Olen katsonut velvollisuudekseni esitellä kerrotut tapaukset täällä, jotta voisitte arvostella niitä. Teen sen lähinnä siitä syystä, että puoluetolimikunnan velvollisuutena koetamme jättää seuraavalle puoluekokoukselle puolueen toiminta niin yhtenäisenä kuin se

nykyoloissa on mahdollista.

Viittaan muuten siihen päätöslauselmaan, joka neuvoston jäsenille on jaettu, numeroon 2. ^(Liite n:o 5) Huomautan kuitenkin siitä, että sen ensimmäisellä rivillä sanat "esiteltyään maamme sisäpoliittisen tilanteen" olisi paras muuttaa "käsiteltyään poliittista tilannetta maassamme ja sen yhteydessä havaittuja ilmiöitä". Ensimmäisessä lausunnossa jo puhutaan sisäpolitiikasta.

Minulla ei ole tämän johdosta aihetta ryhtyä pitempään alustukseen, varsinkaan sen vuoksi, että arvelen, että tässä joukossa nämä asiat kyllä hyvin muutenkin tunnetaan, niin että minä voin supistaa sanottavani tähän ja jättää asian puolue-neuvoston harkittavaksi.

- - - - -

Päätöslauselmaehdotus No 2.

Käsiteltyään maamme sisäpoliittista tilannetta ja sen yhteydessä havaittuja ilmiöitä sos.-dem. puolue neuvosto toteaa, että eri tahollla on nykyistä arkaluontoista ulkopoliittista tilannetta hyväksi käyttäen ryhdytty repivään toimintaan puoluettamme vastaan ja sen ohella yritetty sekoittaa kansamme ja erikoisesti työväenluokan käsitteitä. Tällöisinä ilmiöinä puolue neuvosto haluaa mainita ensiksi-

kin, että viime toukokuun 22 pnä Helsingissä perustettu "Suomen-Neuvostoliiton rauhan ja ystävyysseura" on julkilausumissaan esittänyt puolueestamme ja SAK:sta vääriä tietoja, selittäen niiden vastustavan hyvien ja rauhallisten suhteiden aikaansaamista Suomen ja Neuvostoliiton kesken. Näillä perättömillä väitteillään mainittu seura helposti herättää maamme ulkopuolella vääriä käsityksiä täällä vallitsevista mielialoista, siten kylväen epäluuloa maatamme vastaan ja vaarantaen näiden suhteiden kehittymistä normaaliin suuntaan, kuten ne äskettäin solmitun kauppasopimuksen ym. virallisten toimenpiteiden kautta ovat olleet kehittymässä.

Sikäli kuin sosialidemokraattinen puolue on kysymyksessä, toteaa puolue neuvosto, että puolueemme on koko toimintansa aikana jatkuvasti ponnistellut hyvien ja ystäväl-

listen suhteiden luomiseksi kaikkien naapurimaiiden, niiden mukana suuren itäisen naapurimaan kanssa. Tämä on maamme työväenluokan keskuudessa yleisesti tunnettu tosiasia.

Edelleen on puolue neuvosto havainnut,

että eräät puolueemme jäsenet, ryhtyessään julkaisemaan "Vapaa Sana"-nimistä aikakauslehteään, jonka sisältö useissa kohdin on puoluetta repivää, ovat tietoisesti ryhtyneet harjoittamaan puoluesäännöissä ja puolueen menettelytapaohjeissa kiellettyä, puoluetta vahingoittavaa toimintaa.

Tämän johdosta sekä niiden selvitysten perusteella, jotka puolue neuvosto on saanut, neuvosto, hyväksyen puolue toimikunnan tähänastiset toimenpiteet sanotulla tavalla työväenliikkeen vahingoittamiseksi harjoitetun toiminnan ehkäisemiseksi, kehoittaa puolue toimikuntaa edelleen valppaasti seuraamaan edellä kosketeltua toimintaa, selvittämään työväestölle sen tarkoitusperiä ja luonnetta sekä ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin puolueen sääntöjen ja päätösten noudattamiseksi, valtuuttaen puolue toimikunnan tässä tarkoituksessa tarpeen vaatiessa käyttämään niitä oikeuksia, jotka puolueen sääntöjen mukaan kuuluvat puolue neuvostolle.

Teroittaen työväenluokan yksimielisyyden ja puolueen yhtenäisyyden sekä jokaisen omakohtaisen edesvastuuntunnon tärkeyttä tänä vakavana ajankohtana, puolue neuvosto kehoittaa kaikkia puolueen jäseniä ja järjestöjä määrätietoiseen

- 3 -

työskentelyyn puolueemme hyväksi ja päättävästi torjumaan kaikki puoluetta vahingoittavat pyrkimykset, esiintyvätpä ne missä muodossa tahansa.

Puoluettamme vahingoittavat pyrkimykset on päättävästi torjuttava.

Lähte 2:6.
28/7-40.

Puolueneuvosto tehostaa työväenluokan yksimielisyyden ja puolueen yhtenäisyyden tärkeyttä.

Sos.-dem. puolueneuvoston päätöslauselma.

Käsiteltävään poliittista toimintaa maassamme ja sen yhteydessä havaittuja ilmiöitä sos.-dem. puolueneuvosto toteaa, että eri tahoilla on nykyistä arkaluontoista ulkopoliittista tilannetta hyväksi käyttäen ryhdytty repivään toimintaan puoluettamme vastaan ja sen ohella yritetty sekoittaa kansamme ja erikoisesti työväenluokan käsitteitä.

Sosialidemokraattinen puolue on koko toimintansa aikana jatkuvasti ponnistellut hyvien ja ystävällisten suhteiden luomiseksi kaikkien naapurimaiden, niiden mukana suuren itäisen naapurimaan kanssa ja johdonmukaisesti vastustanut kaikkia maassamme takavuosina esiintyneitä päinvastaisia ilmiöitä. Rauhantilan palauttua Suomen ja Neuvostoliiton välillä puolueneuvosto pitää molempien maiden välisen rauhallisten ja luottamuksellisten suhteiden kehitykselle tärkeänä, että ystävällistä kanssakäymistä kummankin maan eri aloja edustavain piirien kesken pyrintään aikaansaamaan ja kehittämään.

Sitä valitettavammin on todettava alussa mainitut ilmiöt, jotka helposti herättävät maamme ulkopuolella vääriä käsityksiä täällä vallitsevista mielialoista. Niinpä viimeksi kuluneiden kuukausien aikana eräs ryhmä, joka jo aikaisemminkin on työskennellyt puoluettamme vastaan ja pyrkinyt hajottamaan koko työväenliikettä, on ottanut tehtäväkseen julklausemissaan ja muussakin toiminnassaan esittää puolueestamme ja SAK:sta täysin vääriä tietoja, selittäen niiden vastustavan hyvien ja rauhallisten suhteiden aikaansaamista Suomen ja Neuvostoliiton kesken, siten kylväen epäluuloa maattamme vastaan ja vaarantaen näiden suhteiden kehittymistä normaaliin suuntaan, kuten ne äskettäin solmitun kauppasopimuksen ym. virallisten toimenpiteiden kautta ovat olleet kehittymässä.

Edelleen on puolueneuvosto havainnut,

että eräät puolueemme jäsenet,

ryhtyessään julkaisemaan "Vapaa Sana"-nimistä alkakauslehteään, jonka sisältö useissa kohdin on puoluetta repivää, ovat tietoisesti ryhtyneet harjoittamaan puolue-säännöissä ja puolueen menettelytapaohjeissa kiellettyä, puoluetta vahingoittavaa toimintaa.

Tämän johdosta sekä niiden selvitysten perusteella, jotka puolueneuvosto on saanut, neuvosto, hyväksyen puoluettoimikunnan tähänastiset toimenpiteet sanotulla tavalla työväenliikkeen vahingoittamiseksi harjoitetun toiminnan ehkäisemiseksi, kehoittaa puoluettoimikuntaa edelleen valppaasti seuraamaan edellä kosketeltua toimintaa, selvittämään työväestölle sen tarkoitusperiä ja luonnetta sekä ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteisiin puolueen sääntöjen ja päätösten noudattamiseksi, valtuuttaen puoluettoimikunnan tässä tarkoituksessa tarpeen vaatiessa käyttämään niitä oikeuksia, jotka puolueen sääntöjen mukaan kuuluvat puolueneuvostolle.

Teroittaen työväenluokan yksimielisyyden ja puolueen yhtenäisyyden sekä jokaisen omakohtaisen edesvastuuntunnon tärkeyttä tänä vakavana ajankohtana, puolueneuvosto kehoittaa kaikkia puolueen jäseniä ja järjestöjä määrätietoiseen työskentelyyn puolueemme hyväksi ja päättävästi torjumaan kaikki puoluetta vahingoittavat pyrkimykset, esiintyvätpä ne missä muodossa tahansa.

Pj. Salovaara.

Tark. Salmengä.

Pöytäkirja

Sos.-dem. Puolueneuvoston kokouksesta 17/12- 1940.

Laatinut:

J.E. Janatuinen.